

ДХАРМА

І ГЛАВА

СЕБЕПТҮҮЛҮК

1. ТӨРТ АКЫЙКАТ

1. Адамзаттын бул дүйнөсү кыйналууларга толгон. Жашоо — кыйналуу, карылык — кыйналуу, оору — кыйналуу, өлүм — кыйналуу. Жагымсыз адам менен жолугушуу — кыйналуу, сүйүктүүн менен ажырашуу — кыйналуу. Каалаганга жетпөө да — кыйналуу. Иши кылып, эмнеге болсо да байланышуу — кыйналуу. Мына — ушулар кыйналуунун акыйкаты.

Жашоодогу кыйналуу адамдын жан дүйнөсүнө орношуп алган турмуштук кумарлар тарабынан чакырылат. Турмуштук кумарлардын тамыры көксөөдөн, күчтүү каалоолордон турат. Бул көксөө жашоого болгон күчтүү байлануудан келип чыгат. Адам көзү эмнени көрүп, кулагы эмнени укса ошону каалай баштайт. Ал өмүрдү да каалай баштайт. Мына ушулар—кыйналуунун себептеринин акыйкаты.

Эгерде турмуштук кумарлардын тамырын жок кылып, нерселерге байлануудан бошонсо, кыйналуу да жоголот. Бул кыйналууну жок кылуунун акыйкаты.

Кыйналуудан эркин абалга жетүү үчүн жети курамдуу туура жолду бекем кармоо керек. Бул туура көз караш, туура ой жүгүртүү, туура сүйлөө, туура иш-аракет, туура жашоо образын жүргүзүү, туура умтулуу, туура эске тутуу жана туура ой топтоо. Бул сегиз көксөөнү жок кылуучу жол, туура жолдун акыйкаты деп аталат.

Мына ушул акыйкаттардын маңызына терең жетүү керек, анткени бул дүйнө кыйналуу, азапка толо кумарлардын туткунунан бошонуу керек. Турмуштук кумарлардын жана азап, кыйналуудан эркин абалга, көз ачылуу, тазаруу аркылуу гана жетүү мүмкүн. А тазаруу көз ачылууга мына ушул сегиз курамдуу туура жол менен жетүү мүмкүн.

2. Дхарманын жолу менен барган мына ушул төрт асыл акыйкатка жетүүсү керек. Ким аларга жетпесе, ал караңгы бурчтарда көпкө адашып жүрө берет. Мына ушул асыл акыйкаттарга жеткен адамды, көзү ачылган, тазартан адам деп аташат.

Ким Будданын окуусун бекем кармаса, ал өзүнүн болгон күч-кубаты менен ушул төрт асыл акыйкат-

ка жетүүгө аракет кылууга тийиш. Бардык мезгилдерде кандай ыйык киши болбосун, эгерде ал туура ишенимде болсо, ушул акыйкаттарга жетсе, аны башка адамдарга айтат жана окутат.

Качан адам мына ушул асыл акыйкатка туура жеткенде, ал биринчи жолу каалоодон бошонот, адамдар менен талашпай калат, эч кимди өлтүрбөйт, уурулук кылбайт, ойнош күтпөйт, алдабайт, тилдебейт, кошомат кылбайт, ич күйдүлүк кылбайт, ачууланбайт, дайыма жашоонун бейопасыздыгын эсинен чыгарбайт жана туура жолдон чыкпайт.

3. Дхарманын жолу менен жүргөн адам караңгы бөлмөгө от менен кирген адамга окшош, ал наадандыктын кара түнүн таратуучу акыл отуна ээ.

Эгерде адам, Дхарманы жолдосо, ал бул төрт акыйкатка жетет, акыл жарыгына ээ болуп караңгылыктыкты жеңет.

Будда адамдарды мына ушул төрт акыйкатты көрсөтүп окутат. Кимде ким Анын окуусун туура кабыл алса, ушул акыйкаттардын жардамы менен бул бейопа дүйнөдө көз ачылуу, тазарууга жетишет жана өзү башка адамдарды коргоп, аларга жөлөк болот.

Анткени бул акыйкаттарга жетүү турмуштук кумарлардын булагы болуп келген карангылыкты таратууну билдирет.

Мына ушул төрт акыйкаттын жардамы менен Будданын окуучулары дүйнөнүн бардык акыйкаттарына, жакшы касиеттерине жетүүнү камсыз кылуучу окууларга ээ болуп, акыл-эс алышат. Алар кимге болбосун Будданын окуусун эркин айтып бере алышат.

2. ТАҢ КААЛАРЛЫК БАЙЛАНЫШ

1. Адамдардын кыйналуусунун себеби болгондой эле, көз ачылуу, тазарууга да туура жол гана алып барат, дал ошондой эле бул дүйнөдөгү баары түзүлгөн кырдаалдын, шарттын жыйынтыгы болуп эсептелет. Шарттын түзүлүшүнө жараша бул дүйнөдөгүнүн баары пайда болот жана ошол эле шарттын агымына жараша жок болот.

Жамгыр жаайт, шамал жүрөт, гүлдөр гүлдөйт, бариктер түшөт — булардын баары шарттын агымына, түзүлүшүнө жараша өтөт. Адам ата менен эненин байланышынан төрөлөт. Азык, тамак-аш анын денесин кармап турат, тажрыйба жана билим анын жан дүйнөсүн өнүктүрөт.

Мына ошондуктан айтуу керек: жан жана дене кырдаалдын түзүлүшүнө, шарттын агымына жараша жашайт, шарттын агымына жараша өзгөрөт.

Тор да бири-бирине байланышкан уячалар аркылуу токулгандай, дүйнөдө баары мына ошондой бири-бири менен байланышта.

Эгерде кимдер бирөө тордун уячасы өзү менен өзү эле жашай алат десе, ал терең жаңылышат.

Уяча башка уячалар менен байланышта гана уяча боло алат. Ар бир уяча кошулган уячалардын бөлүгү болуп саналат.

2. Гүлдөр шарттын агымына жараша гүлдөйт жана шарттын агымы менен гүлүн төгөт. Алар өзүнөн өзү эле гүлдөбөйт, өзү эле гүлүн төкпөйт.

Гүлдөр шарттын түзүлүшүнө, агымына жараша гүлдөп, шарттын агымына жараша гүлүн төккөндөй, дүйнөдө өзгөрбөс, дайым турган нерсе жок.

Дүйнөдө баары өзгөрүп турат. Алмашуу, өзгөрүүдөн көз карандысыз эч нерсе жок жана болушу мүмкүн эмес.

Баарынын түзүлгөн кырдаалга, шарттын агымына жараша төрөлүп жана шарттын агымына жараша өлүүсү, түбөлүк өчпөс акыйкат. Баарынын баштапкы түрүндө калбай өзгөрүүсү дүйнөдөгү бирден бир гана өзгөргүс акыйкат. Мына ошол гана түбөлүктөргө чейин өзгөрбөйт.

3. ӨЗ АРА БАЙЛАНЫШ

1. Тынчсыздануунун, кайгынын, кыйналуунун жана адамдын бушайман болушунун себеби болуп

эмне кызмат кылат? Себеп болуп байлангандык кызмат кылат.

Адам байлыкка, атак-даңкка, жыргалчылыкка жана ырахат алуунун өзүнө байланган. Мына ушул байлануулар кыйналууну жаратат.

Эзелтен бул дүйнөдө балээ, кырсык жашап келет. Андан сырткары адам карылыктан, оорудан жана өлүмдөн кача албайт, ошондуктан кыйналуу жана кайгы бар.

Кыйналуу жана кайгы бар, анткени бир нерсеге байлануу бар. Эгерде байлануу жоголсо, кыйналуу жана кайгы да изсиз жок болот.

Адамдын байлануусунун тамыры карангы түркөйлүктө жана ач көздүктө жатат.

Түркөйлүктүн кара түнү — бул адамдардын дүйнөдө баарынын алмашып өзгөрүүдө экендигин жана чыныгы байланыштагы себептерди көрүү жөндөмсүздүгү. Ач көздүк, нысапсыздык — адамдардын алууга мүмкүн эмести каалоосу жана ошол каалоосунан кайра тартпоочу сапаты.

Негизи нерселердин ортосунда айырма жок, бирок адамдар аларды айырмалайт. Аны себеби наадандыктын кара түнү жана ач көздүк, нысапсыздык. Негизи жакшы же жаман буюм, нерсе жок, бирок адамдар буюм, нерселерди жакшы–жаманга бөлөт. Буга аларды наадандыктын кара түнү жана ач көз, нысапсыздык түртөт.

Адамдардын жан дүйнөсүндө дайыма жаман ойлор пайда болуп турат, акылсыздыктын айынан алар нерселерди чыныгы жүзүндө көрө албайт, өзүнө байлангандыктан туура эмес кадамдарды, иштерди жасайт. Мына ошондуктан алар жаңылууга кабылышат.

Адамдар өздөрүнүн иш-аракетинин айдоо аянтына жандын үрөнүн сээп, наадандыктын кара түндүү топурагы менен көмүп, ач көз, нысапсыздыгынын жамгыры менен нымдап, өзүнүн өзүмчүлдүгү менен сугарат, туура эмес көз караштарды өстүрүп, жаңылышат.

2. Демек, жаңылууга кабылып тынчсызданган, кайгырган, кыйналуу жана көңүл ооруларга толгон дүйнөнү адамдын жан дүйнөсү жаратат.

Жаңылып адашуунун дүйнөсү — бул жан дүйнө жараткан элестетүүнүн дүйнөсү. Көз ачылуу, тазаруунун дүйнөсү да – жан дүйнөнүн жаратканы.

3. Бул дүйнөдө туура эмес үч көз караш бар. Эгер-

де аларды карманса, дүйнөдөгүнүн баарын четке кагуу керек болот. Биринчи көз карашка ылайык адамдар бул дүйнөдө адамдын өмүрүндөгү бардык окуялар тагдырына жазылган дейт. Экинчи көз карашка ылайык баары кудайдан дешет. Үчүнчү көз караш боюнча дүйнөдөгү бардык өтүп жаткандар бири-бирине байланышкан себепсиз эле өтүүдө.

Эгерде баары тагдыр менен чечилип коюлса — анда бул дүйнөдөгү бардык жакшы, жаман нерселер — бул тагдыр. Бакыт жана балакет да тагдыр, тагдырдан башка бул дүйнөдө эчтеке калбайт.

Мунун натыйжасында адамдар оңолуу, жакшырууга үмүтүн жоготот да эмгектенбей калат, анда дүйнөдө өсүү да, оңолуу да болбойт.

Дал мына ушундай эле кепти баары кудайдан деген көз карашка да, себептүү байланышты четке какканга да айтса болот. Эгерде булардын артынан түшсө, анда адамдар ар кандай жаман иштерди жасоого умтулуусун жана жакшылык жасоого каалоосун жоготот.

Ошондуктан үч көз караш тең жаңылыштуу. Баары түзүлгөн шартка жараша пайда болот жана баары шарттын агымына жараша жок болот.

II ГЛАВА

ЖАН ЖАНА НЕРСЕЛЕРДИН ЧЫНЫГЫ АБАЛЫ

1. БАРДЫК ӨЗГӨРҮҮДӨ ТУРГАНДАРДЫН ТУРУКТУУ ТАБИЯТЫ ЖОК

1. Дене менен жан түзүлгөн шартка жараша пайда болгондуктан, дененин өзүнүн субстанциясы жок. Дене түзүлгөн шарттын өзү, ал түбөлүк эмес.

Эгерде дененин субстанциясы болгондо, ал кандай болууну кааласа, ошондой болуп алат эле.

Падыша өзүнүн мамлекетинде эмнени кааласа баарын жасайт. Ал кааласа жазалайт, кааласа сыйлайт. Бирок падыша да өзүнүн денесинин үстүнөн эч кандай бийлик жүргүзө албайт. Ал каалабаса да дене ооруга учурайт. Ал каалабаса да дене картайт.

Дал ошондой эле жандын да өз субстанциясы жок. Жан да түзүлгөн шарттын өзү, ал туруктуу эмес.

Эгерде жандын өз субстанциясы болсо, эмнени кааласа, ошону жасап, эмнени каалабаса, аны жасабайт эле. Чындыгында эле жандын өзү каалабаса

да, жаман ойлору бар, өзү каалабаса да, жакшы иштерден алыстайт.

2. Эгерде дене дайыма бир калыптабы, же ал ар убак өзгөрүп турабы деп суроо салса ким болсо да дене ар дайым өзгөрүп турат деп жооп берет.

Эгерде, кыйналуунун жана ырахаттын туруктуу эместигин сураса, анда ким болсо да бул дүйнөдө төрөлгөндөр убагы менен картаярын, ооруп, өлүмгө учураарын жана дал мына ушул кыйналуу экенин качан түшүнгөндө билет.

Ошондуктан баары туруктуу эмес, убакыт менен өзгөргөндүктөн, натыйжада кыйналуунун өзү болуп чыккандыктан, өзүнүн субстанциясы бар деп эсептөө туура эмес.

Жаныбыз да туруктуу эмес. Ал — кыйналуу жана өзүнүн субстанциясы болбойт.

Ошондуктан биздин денебиз жана жаныбыз аларды курчап тургандар, "мен" жана "меники" деген түшүнүк менен эч кандай мамиледе эмес.

Акыл-эссиз гана жан мунун баарын "өзүмдүкү" деп санайт да, аларды кастарлайт.

Дене жана бүт аны курчап тургандар түзүлгөн шартка жараша жаралган, ошондуктан алар түбөлүк алмашат, өзгөрөт жана эч качан туруктуу болбойт.

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

Жан аккан суудай, алоолонгон жалындай өзгөрөт. Ал түбөлүк кыймылда, бир жерде турбаган маймылдай. Ал минут да тынчыбайт.

Муну билген акылдуу адам, дене, жанга болгон байлануусунан баш тартуусу керек. Качан ал дене жана жанга болгон байлануусунан баш тартканда, ал көз ачылуу, тазарууга жетишет.

3. Бул дүйнөдө адам жетпей турган беш нерсе бар. Биринчиден картайып баратканда картайбай коюу мүмкүн эмес. Экинчиден, ооруп жатып, оорубай коюуга мүмкүн эмес. Үчүнчүдөн, өлө турган болуп, өлбөй калуу мүмкүн эмес. Төртүнчүдөн, чирий турган боло туруп, чирибей коюу мүмкүн эмес. Бешинчиден түгөнүү боло туруп түгөнбөй коюу мүмкүн эмес.

Катардагы адамдар ушул кайрымсыз нерселер менен кабылып, кыйнала баштайт. Бирок Будданын окуусуна жеткен түшүнөт, кайрымсыздан качууга болбосун, ал андай эссиз кыйналуулардан эркин.

Дүйнөдө төрт акыйкат бар. Биринчи акыйкат — бардык тирүүлөр карангы наадандыктан төрөлөт. Экинчи акыйкат — каалоонун бардык предметтери туруктуу эмес, алар кыйналуунун өзү жана дайыма өзгөрүп турат. Үчүнчү акыйкат — бардык бар, жашап

турган нерселер туруктуу эмес, баары кыйналуу, баары өзгөрүүдө. Төртүнчү акыйкат — "мен" деген да, "меники" деген да эч нерсе жок.

Баарынын туруктуу эместиги, эч нерседе өзүнө таандык "Мендин" жоктугу – бул калетсиз чындык, бул чындык Будданын бул Дүйнөгө келип-келбешине көз каранды эмес. Будда мына ушул акыйкатты түшүнүп, ага жетип жана ушул акыйкатка адамдарды окута баштаган.

2. ЖАН

1. Жаңылуу да, көз ачылып тазаруу да жан аркылуу жаралат, бул дүйнөдөгүнүн баары жандын иш-аракетинин натыйжасы. Сыйкырчынын жеңинен баары чыккандай, баары жандын ичинен чыгат.

Жандын өзгөрүүсү түгөнгүс, анын мүмкүнчүлүгү чексиз. Мына ошентип, жамандыкка толгон жан дүйнө өз айланасында жамандыкка толгон дүйнөнү түзөт, а таза, пакиза жан — таза дүйнөнү жаратат. Тышкы дүйнө жан дүйнөгө көз каранды болуп, анын абалына жараша ар кандайча өзгөрөт.

Сүрөт сүрөтчүнүн аракети менен жаралат, а тышкы дүйнө жан дүйнө аркылуу түзүлөт. Будда жараткан дүйнө, таза жана турмуштук кумарлардан эркин, а адамдар түзгөн дүйнө, жамандыкка жана турмуштук кумарларга толгон.

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

Жан чебер сүрөтчүдөй, ар түрдүү дүйнөлөрдү жаратат. Бул Дүйнөдө жан аркылуу жаратылбоочу эч нерсе жок. Жандын мындай жөндөмдүүлүгү Буддада бар. Будданын мындай жөндөмдүүлүгү адамдарда да бар. Ошондуктан дүйнөнү түзүүдө жандардын, Будда жана адамдардын ортосунда айырма жок.

Дүйнөдө баары жан аркылуу түзүлөөрүн Будда туура түшүнөт. Мына ушуну түшүнгөн адам, чыныгы Будданы көрө алат.

2. Бирок жан ар дайым коркуп, кайгырып жана санаа чегип турат. Ал болуп өткөндөн жана боло тургандан коркот. Анткени жан дүйнөдө наадандыктын кара түнү жана байлануунун кесели окүм сүрөт.

Мына ушундай түркөй жана ач көз, нысапсыз жан дүйнөдөн жаңылуунун дүйнөсү пайда болот. Бардык жаңылуу, адашуу дүйнөлөрү жандын өзүндө.

Төрөлүү жана өлүү жан дүйнөдө гана болуп өткөндүктөн, эгерде жан өлсө, дүйнө жана өлүм жөнүндө жаңылыш элестетүүнү жараткан, аны менен кошо жаңылыш элестетүү бирге жоголот.

Жаңылыштуу дүйнө жан дүйнөдөн келип чыгат. Анткени жаңылган жандар көздөрү менен дүйнөгө карайт, дүйнө жаңылууга, адашууга толуп калат. Качан адам түшүнгөндө, жаңылыштуу дүйнө жан дүйнөсүз жашай албасын, ал жамандыктардан арылат жана көз ачылуу, тазарууга жетишет.

Мына ошентип, бул дүйнө жан дүйнө аркылуу багытталат, жан дүйнө аркылуу жетектелет жана башкарылат. Эгерде бул жан жаңылуу, адашууда болсо, анда дүйнө жаңылуу жана кыйналууга толот.

3. Дүйнөдөгүнүн баарын жан дүйнө жаратат, баары жанга баш ийет жана жандан турат. Жан дүйнөсү жамандыкка толо сүйлөгөн жана иш жасаган адамды уйдун артынан араба калбагандай дайыма кыйналуу, азап коштоп жүрөт.

Бирок адам жакшы ниеттүү жан дүйнөсү менен сүйлөп жана иш жасаса көлөкө ээсин коштоп жүргөндөй аны ырахат, ыраазылык коштоп жүрөт. Бул дүйнөдө жаман иштерди жасаган адам ошонусу үчүн ушул дүйнөдө кыйноо тартат, андан соң кийинки дүйнөдө да жаман иштери үчүн ого бетер азап тартат.

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

Жакшы иштерди жасаган адам, бул дүйнөдө ыраазылык, ырахат алат, кийинки дүйнөдө жакшы иштеринин акыбетин көрүп ырахат алат.

Эгерде жан дүйнөнү туман каптаса, жол түз болбой калат да, адам чатыша баштайт. Эгерде жан таза, аруу болсо, жол дайыма түз жана тегиз болот.

Дени таза жана жан дүйнөсү аруу адам ибилистин торлорун талкалап, Будданын жолунда басат. Бейпил жан дүйнөлүү адам тынчтыкка жетишет жана түнү-күнү өз жан дүйнөсүн байытат.

3. НЕРСЕЛЕРДИН ЧЫНЫГЫ АБАЛЫ

1. Дүйнөдөгү нерселердин баары шарттын түзүлүшүнө жараша пайда болгондуктан, алардын ортосунда айырма жок. Бирок адамдар алардын ортосундагы айырманы көрөт, бул алардын туура эмес ынанымы.

Асмандын чыгышы да, батышы да жок, бирок адамдар аны батышка, чыгышка бөлүшөт жана ал дал ошондой болуш керек деп ойлошот.

Сандар бирден баштап чексизге чейин бар. Булардын баары бүтүн сандар, алардын көлөмүндө айырма жок, чоң көлөм да жок, аз көлөм да жок.

Айырмачылыкты белгилөөгө ыңгайлуулуктан адамдар гана сандарды чоң жана кичинекейге бөлүшөт.

Негизи жашоо процесси да, өлүү процесси да жок, бирок адамдар өмүр жана өлүм айырмачылыгын көрүшөт. Дал ошондой эле жасалган аракет, кадам жакшы да болбойт, жаман да болбойт, бирок адам аны жакшы-жаманга бөлөт. Бул адамдын туура эмес ынанымы.

Будда болсо эч нерсени айырмалап бөлбөйт. Ал дүйнөнү асманда калкып бараткан булут катары карайт, жан эмнени кааласа мунун баары боштук, субстанциясы жок экенин билет. Ал жан дүйнөнүн ар кандай каалоосунан эркин, алардын туткунунан бошонуп чыккан.

2. Жан дүйнөнүн жеңил жана ыңгайлуу жашоону каалоосунан улам адамдар дүйнөдөгү бардык нерселерге тез байланышат. Алар байлыкка, атак-данкка, мүлккө жана өздөрүнүн өмүрүнө байланып калат.

Адамдар эмнеге болбосун байланат: бар нерсеге да, жок нерсеге да, жакшылыкка да, жамандыкка да, туура жана туура эмеске да, мына ошондуктан алар жаңылышат жана кыйналышат.

Бир кезде бир адам жашаган экен. Ал алыс сапарга чыгып, бир чоң дарыянын жээгине келип

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

токтойт. "Бул жээк коркунучтуу, бирок тиги жээкте коркунуч жок" — деп ойлойт. Ал кемече жасап, тигил жээкке аман-эсен өтүп кетет. Коопсуз жээкке өткөндөн кийин: бул кемече мени жээкке аман-эсен өткөрдү. Ал мага чоң жардам берди. Ошондуктан мен аны таштабай, жонума көтөрүп алам" — деп чечет да кемени көтөрүп алат.

Бул кишинин жасаганы туурабы? Жок, туура эмес.

Бул икая: "Тура нерсеге да байланбоо керектигин, андан баш тартып, туура эместен болсо ого бетер тезирээк баш тартуу керектигин" — окутат.

3. Бул дүйнөдө биздин курчап тургандын баары эч кайдан келбейт жана эч кайда кетпейт, төрөлбөйт жана өлбөйт, демек аны ээлеп алуу да, жоготуп алуу да мүмкүн эмес.

Будда: "Дүйнөдөгүнүн баары "бар" жана "жок" деген түшүнүктөн эркин. Ошондуктан нерсе бар деп да, жок деп да айтууга болбойт. Алар төрөлбөйт жана өлбөйт" — деп окутат. Бул дүйнөдөгүнүн баары шарттын түзүлүшүнө жараша пайда болот жана субстанцияга ээ эмес дегенди билдирет, ошондуктан алар бар, жашайт деп айтууга болбойт. Алар түзүлгөн шартка ылайык жаралгандыктан жана чынында эле болгондуктан аларды жок деп да айтууга болбойт.

Эгерде нерсени көрүп, ага байлансаң, бул жандын жаңылуусунун себеби. Эгерде нерсени көрүп, ага байланбасаң, жан дүйнөндө каалоо пайда болбойт. Көз ачылуу, тазаруу – бул ушул акыйкатка жетүү жана жандын каалоосунан кутулуу.

Акыйкатта дүйнө түшкө окшош. Байлык, кенч да арбак элеске окшош. Баары сүрөттөгүдөй. Биз сүрөттөгөн бийик жана жапыс жерлерде көрсөк да, анын баары бир тегиздикте жатат. Дүйнөдөгүнүн баары ысыктан мелмилдей, быжырап агылган абага окшош.

4. Баары өлчөөгө мүмкүн болбогон шарттын агымы боюнча түзүлгөн жана түбөлүк жашайт деп ишеүү: "түбөлүк бар болуу, жашоонун теориясы" деп аталуучу жаңылыш көз караш. Башка тарабынан карап, баарынын жок болуп кетүүсүнө ишенүү да — бар болбоонун, жашабоонун теориясы деп аталган — туура эмес көз караш.

Мына ушул түбөлүк өмүр жана өлүм, бар болуу жана жок болуу категориялары нерселердин чыныгы абалы эмес. Бул адамдардын нерселерге байлануусуна көз карандысыз бар жана жашайт.

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

Дүйнөдөгү бардык нерселер шарттын түзүлүшүнө жараша пайда болгондуктан, өзгөрүүгө кабылышат. Нерселер субстанцияга ээ эмес, ошондуктан алар түбөлүк жана туруктуу боло албайт. Алар өзгөрүүдө байкалып-байкалбаган элес сымал, ысыктан жыбырап агылган абадай. Ошол эле кезде алар чындык. Алардын өзгөрүүсү түбөлүк.

Дарыя адамга дарыядай эле көрүнөт, бирок руху ач адамга суу жалын болгондуктан, ал дарыя эмес. Ошондуктан ач рухтуу үчүн "дарыя" бар, кадимки адам үчүн дарыя "жок" деп айтууга болбойт.

Дал ошондой бардык нерселерди, бул бар же бул жок деп айтууга болбойт, анткени мунун баары элес.

Андан да, мынабу жарык дүйнөдөн сырткары реалдуу дүйнө да, түбөлүк дүйнө да жок, бул дүйнө шарттуу жана убактылуу деп айтууга болбойт. Бул дүйнө реалдуу дүйнө деп айтууга да болбойт.

Адамдар жаңылыштык кетирүүнүн себептери ушул дүйнөдө жатат деп ойлошот, бирок, эгерде бул дүйнө элес болсо, ал адамдын жан дүйнөсүндө каалоо жаратып жана аны адашуу, жаңылууга алып барбайт. Адамдар бул жаңылыштыкка өздөрүнүн келесоолугунан гана кабылышат, анткени алар бул

чындыкты билишпейт жана бул дүйнөнү шарттуу жана убактылуу же реалдуу деп эсептешет.

Акылдуу бул акыйкатка жетип, элести элестей карайт жана жаңылыштыкка кабылбайт.

4. ОРТОНКУ ЖОЛ

1. Будданын окуусунун артынан түшкөн адам жашоонун эки четки образынан качуусу керек. Биринчиден, өзүңдүн каалоолоруңа берилип, ага багынуудан. Экинчиден, өзүнүн денесин жана жанын ар түрдүү азаптарга салган аскеттик жашоодон.

Мына ушул эки четки жашоо образынан качып, ортонку жашоо образы менен жашоо керек, ал рухий көздү ачып, акыллы өрчүтөт жана көз ачылуу, тазарууга алып барат.

Ортонку жашоо образы деген эмнени билдирет? Бул сегиз туура жол: туура көз караш, туура ой жүгүртүү, туура сүйлөө, туура иш-аракет, туура жашоо образы, туура умтулуу, туура эске тутуу жана туура ойлоо.

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

Бул дүйнөдөгүнүн баары шарттын түзүлүшүнө жараша пайда болот жана кыйрайт, нерселер жашайт жана жашабайт, бар же жок деп айтуу туура эмес. Кээ бир акылсыз адамдар, алар бар, жашайт деп ойлойт, башкалары — алар жок, жашабайт дейт. Бирок акылы туура адамдар үчүн мунун баары жашоо, жашабоо, бар болуу жана жок болуудан сырткары. Мына ушул нерселерге ортоңку жана туура көз караш.

2. Чоң дарыяда чоң устун агып келе жатат деп элестетем. Эгерде ал оң жээке да сол жээкке да жакындабаса, дарыянын ортосунда чөкпөстөн агып кете берет, ал жээке чыгып калбайт жана адам албайт, айлампага да кабылбайт, ичтен да чирибейт, акыр аягында ал деңизге жетет.

Будданын окуусун кармаган мына ушул устун сымал, ичкиге да, сырткыга да, тирүүлүккө да, тирүүү эместикке да, туурага да, туура эмеске да байланбай, ал жаңылуудан арылып, жалаң көз ачылуу, тазаруу жөнүндө эле ойлобой, а дарыянын ортосунда сүзүүсү керек. Мына ушунун өзү нерселерге ортоңку көз караш, жашоонун ортоңку образы болуп саналат.

Будданын окуусун кармагандар үчүн өз жашоосунда бир беткей четтөөлөрдөн сактануусу жана дайыма ортоңку кармоосу маанилүү.

Эмнеге болбосун байлануу керексиз, бул дүйнөдөгүнүн баары жаралбайт, түзүлбөйт жана бузулбасын билүү керек, ошондой эле алардын өзүнө таандык касиети жок. Өзүндүн жакшы иштерине да, башка нерселерге да байланбоо керек.

Байланбоо — бул демек, бир нерсени бекем кармабоо, көнүмүш байланышсыз болуу. Будданын окуусун кармаган өлүмдөн коркпойт жана өзүнө өмүр сурабайт. Ал ар түрдүү көз караштардын артынан түшүп чуркабайт.

Качан адам бир нерсеге байланганда, дароо анын жаңылуусу башталат. Ошондуктан көз ачылуу, тазаруунун жолунда бараткан эч нерсеге байланбай эч нерсени бекем кармабай, эч нерсеге ышкыбозоздонуп алагды болбой, эч нерсенин алдында токтобоосу керек.

3. Көз ачылуунун, тазалануунун айкындыкка чыгуучу белгиленген формасы же түсү жок. Ошондуктан көз ачылуу, тазаланууда, тазалануусу жок.

Жаңылуу болгондуктан, көз ачылуу, тазалануу бар. Эгерде жаңылуу болбосо, көз ачылуу, тазалануу да болбойт. Жаңылуусуз көз ачылуу, тазаруу болбойт, көз ачылуу, тазалануусуз жаңылуу болбойт.

Ошондуктан көз ачылуу, тазаруунун болушу жолтоолукка айланат. Караңгы түн болгондуктан

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

жарытуу керек. Эгерде түнөргөн караңгылык болбосо, анда жарытуу да керексиз эле. Анда жарык да болбойт, жарытыла турган нерсе да болбойт.

Акыйкатта, Будданын окуусун кармаган, көз ачылуу, тазарууга жетишип, мына ошондо токтоп калбайт. Анткени көз ачылуу, тазаруунун бар экендиги жаңылыштыктын дал өзү.

Мына ушундай абалга жеткенде, баары жаңылыштык кылгандыктан бир убакта эле көз ачылып, тазаруу болуп калат. Караңгылык жарыктыкка айланат. Бардык турмуштук кумарлар көз ачылуу, тазаруу гана болуп калгандай даражада көз ачылуу, тазарууга жетишүү керек.

4. Бардык нерселер бири-бири менен тен, алардын ортосунда айырмачылык жок. Бул түшүнүк шуньята же боштук деп аталат. Нерселер өздөрүнчө субстанцияга ээ эмес, алар түзүлбөйт жана бузулушпайт. Аларды сөз менен сүрөттөп жазуу мүмкүн эмес. Анткени — алар боштук.

Дүйнөдө баары байланышта, баары бири-бирине көз каранды жана нерселер жалгыз, өзүнчө жашайт жана боло албайт.

Бул жарык жана колокодой, узундук жана кыскалыктай, кара жана актай. Нерселер өзүнчө жалгыз жашайт, жана бар боло албайт. Алар субстантивсиз болуп саналат.

Андан да жаңылуусуз көз ачылуу, тазаруу жок, көз ачылуу, тазаруусуз жаңылануу жок. Мына ушул эки түшүнүк бири-бирине карама-каршы келбегендиктен, нерселер бири-бирине карама-каршы келүүчү кош сапатка ээ эмес.

5. Адам үчүн дайыма нерселер пайда болуп, жаралып жана бузулуп тургандай сыяктанат. А чындыгында нерселер жаралбайт, түзүлбөйт, демек алар бузулбайт.

Нерселердин чыныгы абалын көрө билүүчү көзгө ээ болгон адам, нерселер жаралбашын жана бузулбашын билет, акыйкатка жетип түшүнө баштайт.

Адам "Мен" бар деп ойлойт, ошондуктан "меники" дегенди бекем кармайт. Чындыгында болсо "мен" жок жана "меники" болушу мүмкүн эмес. "Мендин" жана "меникинин" жоктугун билгенде адам акыйкатка жетип, булар ар түрдүү түшүнүк эмес экендигин биле баштайт.

Адам тазалык жана кир бар деп ойлойт, баарын таза жана кирге бөлөт. Бирок чындыгында таза да, кир да нерсе жок. Таза жана кир адамдын жан дүйнөсүнүн

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

туура эмес элестетүүсү.

Адам жакшылык жана жамандык бар деп ойлойт жана баарын жакшы жана жаманга бөлөт. Бирок бир гана жакшылык же бир гана жамандык болбойт. Жамандык жана жакшылык – бул ар түрдүүтүшүнүк эмес экендигин көз ачылуу, тазаруунун жолунда бараткан адам, бул акыйкатка жетет жана түшүнөт.

Адам бактысыздыктан коркот жана бакыт каалайт. Бирок бул түшүнүктөргө чыныгы акылдын көзү менен караганда бактысыз абал, бактылуу абалдын өзү экендиги даана болот. Ошондуктан ал, бактысыздык бул бакыт экенин түшүнөт. Ал акыйкатка жетип жан жана денеңди ээлеп, эркиндикти кысуучу чыныгы эркиндиктин да жоктугуна түшүнөт.

Ошондуктан "тирүүлүк" жана "тирүү эместик", "жанылуу" жана "көз ачылуу", "негиздүү" жана "негизсиз", "туура" жана "туура эмес" деп айтуу жаңылыштык, чындыгында эки карама-каршы түшүнүк жок. Алардын чыныгы абалын сөз менен билдирүү мүмкүн эмес, аларды көрсөтүү да, аларга жетип билүү да мүмкүн эмес. Сөздөн жана жандын элестетүүсүнөн бошонуу керек. Качан адам сөздөрдөн жана элестетүүлөрдөн бошогондо, ал чыныгы боштукту таанып-билет.

6. Мисалы, лотостор таза келген адырларда, бийик жерлерде гана эмес, ылай сазда да өсүп гүлдөйт. Дал ушундай эле көз ачылуу, жаңылануу аркылуу жетишилет, Будданын үрөнү ката көз караштардан жана жаңылыштыктан пайда болот.

Ар түрдүү коркунучтарды жеңип, деңиздин теренине түшпөй туруп, асыл таштарды алуу мүмкүн эместей эле, жаңылуунун ыплас деңизине жетүү мүмкүн эмес. Адамдын көнүмүш байлануусу тоодой болсо да, эгер ал Будданын окуусун кармайын деп чечсе, анда сөзсүз ачылуу, тазарууга жетишет.

Илгери убакта акылмандар кырлуу аскаларга чыкса да жараат албай, жалындап жаткан отко боюн таштап күйүп, өлүп калбай жана ар дайым сергек, тың бойдон калгандай Будданын окуусун кармаган адам, дал ошондой эле атак жана абийирдин азуулуу аскаларынан жана жек көрүүнүн жалындаган отунан да, көз ачылуу тунуунун мелүүн шамалын сезип турат.

7. Будданын окуусун кармаган акыйкатка жетип, карама-каршы түшүнүктөр — бул ар түрдүү

Жан жана нерселердин чыныгы абалы

түшүнүктөр эмес экендигин түшүнөт. Эгерде карама-каршы түшүнүктөрдүн бирөөсүн тандап алып, аны бекем карманса ал жакшылык же туура нерсе болсо да, анда бул жаңылыштык болот.

Эгерде адам дүйнөдө баары өзгөрүүдө деген пикирди бекем кармаса, бул да жаңылыштык. Эгерде ал бул дүйнөдө эч нерсе өзгөрбөйт деген пикирди бекем карманса, бул андан да чоң жаңылыштык. Эгерде адам өзүндүн "мениң" бар дегенге бекем ишенсе, бул жаңылыштык жана ал өзүнүн кыйналуусун токтото албайт. Эгерде ал өзүнүн "мени" жок экенине бекем ишенсе, бул да жаңылыштык жана анын Будданын окуусун кармануусу мааниге ээ болбойт.

Эгерде адам дүйнөдөгүнүн баары кыйналуу деп шексиз ишенсе, бул да жаңылыштык. Эгерде адам бул дүйнөдөгүнүн баары жыргалчылык деп бекем ишенсе, бул да жаңылыштык. Будданын окуусу ортоңку жолду көрсөтөт, ал четтөөлөрдөн качууну окутат.

III ГЛАВА

КӨЗ АЧЫЛУУ, ТА ЗАРУУНУН ҮРӨНҮ

1. АРУУ, ТА ЗА ЖАН

1. Дүйнөдө ар кыл адамдар бар. Жан дүйнөсүн азыраак туман каптаган адамдар жана көбүрөөк туман каптаган адамдар бар. Акылдуу жана акылсыз адамдар бар.

Мээримдүү жакшы адамдар, заарлуу жаман адамдар да бар. Кээ бирин окутуу жеңил болсо, айрымдарын окутуу кыйын.

Адамдарды көлмөдө өскөн кызыл, көк, сары, ак түркүн түстө гүлдөгөн лотоско салыштырса болот. Алардын баары сууда өсөт, бирок кээ бирөөлөрү суу үстүнө чыкпайт, көрүнбөйт. Башкалары суу үстүнө гүлдөйт, ал эми дагы бир түрлөрү болсо суу үстүнөн жогоруда гүлдөйт жана сууга эч тийбейт.

Андан сырткары адамдарда жыныс боюнча айырмачылык бар. Аял жана эркек. Бирок табияты боюнча бардык адамдар бирдей. Эркек Будданын окуусун тутуу менен көз ачылуу, тазарууга жете алгандай эле, аял да тиешелүү жолдор менен өз жан дүйнөсүн өнүктүрсө, көз ачылуу, тазарууга жетише алат.

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

Пилди башкарууну үйрөнүү үчүн, ишеним, ден-соолук, тырышчаактык, чынчылдык жана акыл керек. Будданы карманып, көз ачылуу, тазарууга жетишүү үчүн да ушул беш сапат керек. Эгерде мына ушул беш сапат болсо, Будданын окуусун окуп синирүүгө көп убакыт талап кылынбайт. Анткени бардык адамдар көз ачылуу, тазарууга жете ала турган болуп жаралган.

2. Көз ачылуу, тазаруунун жолунда адам Будданын көзү менен көрүп, ага жаны менен ишенет. Бирок ошол эле көздөр, Будданы көргөн, ошол эле жан, Ага ишенген, азырга чейин адамды өмүр жана өлүм дүйнөсүндө алып жүрөт.

Падыша каракчыларды талкалоосу үчүн, биринчиден алардын уясы каерде экенин билүүсү керек. Дал ошондой эле жаңыланууну жоготуу үчүн, адашкан, жаңылган көз жана жан каерде турганын билүү керек.

Бөлмөдө турган адам көзүн ачканда, ал биринчи кезекте бөлмөдө эмне болсо, ошону көрөт. Андан кийин терезени жана терезеден нары турган нерселерди көрөт. Көздүн бөлмөдө бар нерселерди көрбөй, терезеден сырт тургандарды көрүүсү мүмкүн эмес.

Эгерде жан денеде болсо ал биринчиден дененин ичинде эмне бар экенин жакшы билет эле.

Бирок чындыгында адам, денесинен сырт турган нерселерди жакшы билет, а денесинде ичиндегилердин негизинен эч нерсесин билбейт.

Бирок жан денеден сырт болгондо, анда жан менен дене башка-башка болуп, жан денени билерин билбейт эле, а дене жанды билерин билбейт эле. Чындыгында болсо жандын билгенин дене сезет, а дене эмнени сезсе, жан аны билет. Ошондуктан жан денеден сырткары турат деп айтууга болбойт. Анда жандын табияты кайда турат?

3. Бардык адамдар эзелтен бери өз иштерине байланып келет жана жаңылууда жүрөт, анткени алар эки нерсени билишпейт.

Биринчиден, төрөлүү жана өлүмдү көрө билген жаңылуудагы жанын адамдар өз табиятым деп кабылдашат. Экинчиден, көз ачылуу тазаруунун табияты болгон, жаңылуудагы жандын көлөкөсүндө калып, анын ичинде жүргөнүн алар билишпейт.

Качан адам муштумун түйүп, колун жогору көтөргөндө көзү колун көрөт жана жаны ал жөнүндө билет. Бирок бул чыныгы жан эмес.

Бир нерсени көздөп ойлонгон жан каалоодон улам пайда болот. Бул жан өзүнүн пайдасы үчүн кам көрөт. Ал түзүлгөн шартка ылайык козголот, бирок ал өзгөрмө, өзүнүн анык табияты жок. Адамдын

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

анын табияты бар деп ишенүүсүнөн, жаңылуу келип чыгат.

Качан адам түйүлгөн муштумун жазганда муштум ачылып баратканын жан билет. Кыймылга келген эмне? Колбу? Же жанбы? Же кол да, жан да эмеспи?

Эгерде кол кыймылдаса, жан да кыймылдайт. Же жандын кыймылы колго өткөрүлүп берилет. Бирок кыймылга келген жан – тереңдеги эмес бул үстүртөгү жан.

4. Бардык адамдарда чыныгы аруу жан бар. Аны сырткы шарттан улам пайда болгон жаңылуунун чаңы басып жатат. Бирок жаңылуудагы жан кантесе да экинчи даражадагы жан, ал башкы эмес.

Бир канча убакыт бою ай бетин булуттар тосуп калса да, булут аны булгап кирдете да жана ордуна козгой да албайт.

Ошондуктан адам учуп жүргөн чаң сыяктуу жаңылуудагы жанды табиятым деп ойлобош керек.

Адам тезирээк кыймылсыз жана жамандыкка кабылбаган чыныгы жанын таап, өзүнүн чыныгы, нак абалына кайрылуусу керек. Адам өзүнүн

туруктуу эмес, адашып жүргөн жан дүйнөсүнүн туткунунда болгондуктан, ал нерселерге туура эмес карайт, мына ошондуктан жаңылуунун океанында адашып жүрүүгө мажбур болот.

Адамдын жан дүйнөсүнүн жаңылуусу жана жамандыкка толугу ар түрдүү каалоолордон жана дайыма өзгөрүп турган сырткы себептерден улам пайда болот.

Түбөлүк кыймылсыз жана бузулгус сырткы себептерден көз карандысыз жан — бул адам жанынын табияты, ал эң башкысы.

Мейманканадан конок кетип калса эле мейманкана болбой калды дешке болбой тургандай эле, сырткы шарттан улам пайда болуп жана жоголуп туруучу, ойлонуучу жан кетип калса эле адам жашабай калды дешке болбойт. Сырткы шарттан улам өзгөрүүчү ой-ниеттер — бул жандын табияты эмес.

5. Алдыбызда чоң зал турат деп алестетели. Күн чыкканда залга жарык толот. Качан күн батканда ал караңгы болуп калат.

Жарыкты күнгө, караңгыны түнгө ыйгарып коюуга болот. Бирок тиги күчтү, өз шарапаты менен бизге жарык жана караңгыны таанытуучу, биз эч кимге ыйгара албайбыз. Аны жандын табияты деп атоодон башка эч нерсе калбайт.

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

Качан күн чыгып келе жатканда биз жарыкты көрөбүз, бул жандын ирмемдеги кубулушу. Качан күн батып, караңгыны көргөнүбүз да жандын ирмемдеги кубулушу.

Жарык жана караңгы өндүү сырткы шарттар, өзүбүздөгү караңгы жана жарыкты ажыратуучу жанды чакырат. Бирок бул жандын убактылуу кубулушу, жандын өзү эмес, анын табияты эмес. Караңгы жана жарыкты ажыратуучу кубаттын булагы-бул жандын табияты.

Сырткы шарттын таасири менен пайда же жок болуучу жакшылык жана жамандык жөнүндө түшүнүк, сүйүү жана жек көрүү сезими – жамандыкка толгон адамдын жан дүйнөсүнөн чыгуучу – жандын убактылуу кубулушу.

Чыныгы таза жан бар, ал турмуштук бумардын чаңына басылса да, өзү чандабайт жана жамандыкка айланбайт.

Тоголок идиште суу тоголоктой көрүнөт, а төрт бурчтук идиште ал төрт бурчтуу болуп көрүнөт. Бирок суу табияты боюнча тоголок да, төрт бурчтуу да эмес. Бирок бардык адамдар бул жөнүндө унутуп, сырткы формасы боюнча талкуулашат. Жакшылык жана жамандык, сүйүү жана сүйбөө, тирүүлүк жана тирүү эместик деген түшүнүктөргө байланган адамдар, сырткы форманы гана көздөшөт жана кыйналышат.

Эгерде байланыштыруучу сырткы шарттардан бошонсо жана өзүнүн эркин табиятына ээ болсо, жанда, дене да эч нерсеге байланышпаган толук эркиндикке жетише алат.

2. КУПУЯ АСЫЛДЫК

1. Таза жана чыныгы жан – башкача сөз менен айтканда бул Будданын табияты же Будданын үрөнү.

Качан биз чоңойтуучу айнек аркылуу күндүн нурларын "моксага" чогултканыбызда, эмне үчүн "мокса" күйөт? Жалын кайдан чыгат? Күн жана чоңойтуучу айнек бири-биринен алыста турат, алар кошулуп бириге албайт, бирок күмөн жок, күндүн нуру чоңойтуучу айнектин жардамы менен "моксаны" күйгүзүп жибергенине. Күндүн нурлары "моксага" чогулса да, эгерде "мокса" күйбөөчү болсо, ал күймөк эмес.

Эгерде Будданы жараткан, Будданын табиятынын "моксасына", Будда чоңойтуучу акылынын айнегин тууралап койсо адамдардын "моксасында" күйүп кеткен Будданын оту, Будданын табиятын, маңызын ачуучу ишенимдин жалынына айланат.

Будда Өзүнүн чоңойтуучу акылынын айнегин дүйнөгө туштап койгондуктан, дүйнөдө ишенимдин оту жалбырттап турат.

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

2. Ар бирине табийгат берген көз ачылуу, тазаруу үрөнү болгонуна карабай, адамдар турмуштук кумардын чандуу булуттарына кезигип, жакшы жана жаман деген түшүнүктөрдүн туткунунда калып, кысмакта калганына арызданышат.

Эмне үчүн адамдар жаратылыштан тазаруучу жанга ээ боло туруп, ката түшүнүктөрдү жаратат. Будданын жарыгынан бурулуп качышат жана жаңылуунун дүйнөсүндө адашып жүрүшөт?

Илгери убакта бир адам, эртең менен туруп, күзгүгө каранып башы да, бети да жок экенин көрүп коркуп кетет. Бирок анын башы да, бети да өз ордунда эле болчу. Болгону ал күзгүнү өзүнө тескери жагы менен караткандыктан, ага ошондой көрүнгөн.

Канчалык аракет кылсам да көз ачылуу, тазарууга жетпедим деп азап тартуу келесоолук. Антип азап тартуунун кереги жок. Көз ачылуу, тазарууда жаңылуу жок, бирок адам көп убакыт бою тышкы чандын таасири менен жүргөндүктөн, ал кыялдын дүйнөсүндө жашап, ошону менен өзү үчүн жаңылуу, адашуунун дүйнөсүн куруп алган.

Ошондуктан, качан ал өзүнүн кыял дүйнөсүнөн кеткенде, ага табигый түрдө көз ачылуу, тунуу

кайрылып келип, тазаруу, жаркыроодон сырткары, кыялдагы дүйнө жок экенин ал түшүнөт. Андан да таңкаларлыгы, көз ачылуу, тазарууга жеткен адам үчүн кыялдагы дүйнө жашабай калат жана тазаруу, көз ачыла турган эч нерсе кылбаганын түшүнөт.

3. Будданын бул табияты түбөлүк. Адам бул дүйнөдө жаныбар болуп төрөлүп, же прет б.а. ач рух болуп кайра төрөлсө, же тозокко түшсө да Будданын табияты түбөлүк, дайыма бар болот.

Эң ыпластыкка баткан денедө да, турмуштук кумардын кир түптөрүндө да Будданын табияты нур чачып турат.

4. Илгери убакта бир киши досуна конокко барат.

Шарап ичип, мас болуп, досунун үйүндө уктап калат. Ал уктап жатканда досунун зарыл жумуштары чыгып, алыска сапарга жөнөп кетет. Бирок досу жөнүндө кам көрүп, анын кийиминин жакасына асыл таштан салып, тигип коёт.

Досу болсо уйкудан туруп, бул жөнүндө билбестен, башка өлкөлөрдү кыдырууга жөнөп кетет. Бирок, анын тамакка да, сууга да акчасы жок эле. Качан ал өзүнүн досуна кайра кезиккенде досу жакасына тигилген алтындан пайдаланууну сунуштайт. Дал ушул икаядагыдай, Будданын

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

табиятынын асылзаттары турмуштук кумардын көксөө жана ачуулануу деген кийимдеринин жакасында катылуу турат, ал эч качан көөнөрбөйт, нуру качпайт.

Дүйнөдө Будданын акылын энчиленбеген адам жок. Ошондуктан адамдардын жүзүнө тигиле караган Будда сүйүнүп: "Кандай жакшы! Бардык адамдарда Будданын жакшы касиеттери жана акылы бар" — деген.

Бирок адамдар байкашпайт, нерселерди туура эмес карашат жана өздөрүндөгү Будданын табиятын көрүшпөйт, ошондуктан Будда адамдарды, кыял дүйнөсүнөн чыгып, төрөлгөндөн эле Буддадан эч кандай айырмасы жок экенин түшүнүүгө окутат.

5. Бул жерде улам айтылып жаткан Будда, мурда эле Будда болуп калган адам. Бардык адамдарды Будда болуу тагдыры күтүп турат, андан башка эч нерсежок.

Алардын мандайына Будда болуу жазылса да, азырынча Будда болуша элек. Кээ бирөөлөр Будданын окуусуна жеттик деп ойлосо, анда алар терең жаңылышат.

Баарында Будданын табияты болсо да, адам Будданын окуусун үйрөнүп, ага жетмейинче ал кубулуп чыкпайт. Табият байкалбаса, көрүнбөсө, демек ал Будданын окуусуна жете элек.

6. Илгери убакта бир хан жашаган экен. Ал өз алдына сокурларды чогултуп, баарын пилди кармап көрүүгө мажбурлайт да, ар биринен пил кандай экенин сурайт. Пилдин азуусун кармап көргөн сокур, пил эбегейсиз чоң сабизге окшош экен деп жооп берет. Кулагын кармап көргөн, пил желпигичке окшош экен дейт. Ал эми тумшугун кармап көргөн, саландаган нерсеге окшош экен дейт. Бутун кармап көргөн, жоон казык сымал экен деп жооп берет. Ал эми куйругун кармап көргөн, пил жипке окшош экен деп жооп берет.

Бир да сокур пилдин кебетеси жөнүндө туура элестетүүгө, түшүнүккө ээ болбойт.

Дал ошондой эле, адамдын денесинин ар бир мүчөсүн кармап көрүп, кайсы мүчөсү экенин айтууга болот, бирок анын табияты жөнүндө, б.а. Будданын табияты жөнүндө так айтуу өтө кыйын.

Адамдын өлүмү менен жоголбогон жана турмуштук кумарлардын арасында нуру өчпөгөн, түбөлүк жашаган Будданын табиятын, Будданын жана анын окуусунун жардамы менен гана табууга болот.

3. КӨНҮМҮШ БАЙЛАНУУЛАРДАН ЭРКИНДИК

1. Ар бир адамда Будданын табияты бар. Бирок,

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

кээ бирөөлөр ал менин "меним" деп ойлошот, башка окууларда да айтылуучу. Алар терен жаңылышат. жаңылышат.

"Мен" көнүмүш байланууга мүнөздүү көрүнүш, а көзү ачылган, тазарган киши "менден" көнүмүш байлануудан арылгандай арылууга тийиш. Будданын табияты, маңызы — бул асылдык, аны ачуу керек. Ал "мага" окшош, бирок "мен" эмес, биз адатта "мен" деп же "менмин" деп атап жүргөн.

Ким менин "меним" бар деп жүрсө, ал жаңылышат, анткени ал жок нерсени бар деп кабыл алууда. Баарын жок деп кабыл алып, Будданын табиятын кабыл албаган да жаңылышат.

Мисалга бизде жаш бөбөк ооруп калды дейли. Аны дарыгерге көрсөткөндө дарыгер балага дары берди, бирок, баланын организмине дары сингенге чейин сүт эмизүүгө болбойт дейт дарыгер.

Наристе эмчекти оозуна албаш үчүн эне эмчегине ачуу нерсе сүйкөп коёт. Качан бала дарыны синиргенде, эне эмчегин жууп, баласына эмизет. Эне баласына болгон сүйүүсүнөн улам ушундай ишке барды.

Дал ушул икаядагы энедей эле, адамдардын жаңылыштыгын ондоо үчүн жана өздөрүнүн, "меники" байлануусунан арылтуу үчүн Будда "мен" жок деп окуткан. Бирок Ал адамдардын жаңылыштыгын түзөгөндө, Ал Будданын табияты бар деп окута баштаган.

"Мен" жаңылышууга, Будданын табияты – көз ачылуу, тазарууга алып барат.

Жакырчылыкта жашаган аялды аяп, анын үйүнө бир сандык алтын катылганын билбей туруп эле, кимдир-бирөө аялга алтынды казып алып бергендей эле, Будда адамдагы Будданын табиятын ачып, аны адамдарга көрсөтөт.

2. Анда эмне үчүн адамдарда Будданын табияты боло туруп, алар жогорку жана төмөнкүгө, бай жана кедейлерге бөлүнөт. Эмне үчүн алар бирин-бири өлтүрүшөт, алдашат жана жаман иштерди жасашат?

Хансарайда бир балбан болуптур. Бир жолу ал, маңдайына тагылган алмаздан жасалган жасалганы албай күрөшкө түшөт. Ал маңдайы менен катуу тиет, алмаз мурундун кайкысындагы териге кирип, ошол жерде жараатты пайда кылат. Балбан болсо алмазды жоготтум деп ойлойт. Ал дарыгерге жарааттын

Көз ачылуу, тунуунун үрөнү

дарылатууга кайрылат. Дарыгер бир карап эле жараат алмаздын терең киргенинен улам пайда болгонун, байкап калат. Дарыгер алмазды алып, балбанга көрсөтөт.

Дал ошондой эле Будданын табияты, турмуштук кумарлардын калың чаңынын астында жатат, ошондуктан адамдар аны байкабайт. Алардын көзүн, жакшы окутуучу ачат.

Ошондуктан адамдар Будданын табиятына ээ болсо да, ач көз сарандыктан, ачуулангандан жана билбөөчүлүктөн, анын барлыгына күмөндөнүп коюшпайт. Алардын иши жана ал үчүн берилген жаза адамдарды жаңылууга аргасыз кылат. Бирок Будданын табияты жоголбойт жана бузулбайт. Качан жаңылуу четтетилгенде — ал кайрадан нурлуу жылдыздай жаркылдап көрүнө баштайт.

Икаядагы балбан дарыгердин жардамы менен кымбат баалуу ташты тапкандай, адамдар да Будданын жарыгы менен өздөрүндөгү Будданын табиятын табышат.

3. Уйлар күрөң, ак, кара жана башка түстө болсо да, алар бирдей ак сүт берет. Дал ошондой эле адамдар да: ар түрдүү шартта жашаса да, ар түрдүү жашоо образын жүргүзүп жана өз ишине жараша жаза же

сый алса да, алардын баарында Будданын табияты бирдей.

Мисалы, Гималайда кымбат баалуу дары жасалуучу чөп бар, ал коюу, калың майда өсүмдүк, чөптөрдүн арасында, эң жапыз болуп өскөндүктөн, адамдар таба албайт. Илгери убакта бир акылман ал чөптү жыты боюнча таап, идиш жасап, ага дары топтоп коёт. Бирок акылман өлгөндөн кийин дары тоодо калат, дары идиште жатып бузулуп, төгүлүп да калат. Анын даамы өзгөрүп кетет.

Дал ушул икаядагыдай эле Будданын табияты турмуштук кумарлардын калың өскөн чөптөрүнүн астында жатат, ошондуктан адамдардын аны табышы кыйын. Бирок азыр, Будда ал чөптөрдү ачып, дары чөптү көрсөттү. Будданын табияты өз татыктуулугун дайым сактайт, бирок турмуштук кумарлардын айынан, адамдарга даамы ар түрдүүдөй сезилет, ошондуктан адамдардын жашоосу ар түрдүү.

4. Будданын табияты алмаздай бекем, ошондуктан аны бузуу мүмкүн эмес. Кичинекей кумду же ташты оюп тешик кылса болот, алмазды тешүү мүмкүн эмес.

Көз ачылуу, тазаруунун үрөнү

Жан менен денени чиритип бузууга болсо да, Будданын табиятын бузуу мүмкүн эмес.

Будданын табияты — бул адамдын эң жакшы сапаты. Адамдар, эркек аялдан жогору жана аялдар эркектен төмөн деп ойлошот, бирок Будданын окуусу боюнча аял менен эркектин ортосунда айырма жок. Ал Будданын табиятын баалоону гана окутат.

Эгерде тазаланбаган алтынды эритип, андагы кошулмаларды алып салсак, таза алтынды алабыз. Эгерде адам жаны деген тазаланбаган алтынды эритип, андагы турмуштук кумарлар деп аталган кошулмаларды алып салсак, ар бир адамда окшош Будданын табияты ачылат.

IV ГЛАВА

ТУРМУШТУК КУМАРЛАР

1. ЖАНДЫН ЫПЛАСТЫКТАРЫ

1. Адамдын жан дүйнөсүндөгү Будданын табиятын турмуштук кумардын эки түрү жаап турат: биринчиси, акылдын кумары, экинчиси сезим кумары.

Бардык турмуштук кумарларды мына ушул эки түргө бөлсө болот, алардын башкы булагы болуп караңгылык жана ач көздүк, сугалактык кызмат кылат.

Караңгылык жана ач көздүк ар кандай кумарларды жарата алат. Алар бардык кумарлардын будагы.

Караңгылык — бул түркөйлүк, акыйкатты түшүнбөстүк. Ач көздүк — бул күчтүү каалоо, жашоого байлануунун булагы. Бул көз көргөндүн, кулак уккандын баарын ээлөөнү каалоо. Бул өлүмдү каалоого өсүп кеткен каалоонун өзү.

Караңгылыктан жана ач көздүктөн төмөнкү турмуштук кумарлар жаралат: көксөө, каар, алабармандык, туура эмес талкуулоо, таарыныч, ич күйдүлүк, кошоматчылык, калпычылык, менмен-синүү, жек көрүүчүлүк, жеңил ойлуулук жана башка ушуга окшогондор.

2. Көксөө өзүнө жаккан нерсени көрүп, ошол оюн канааттандырууну каалаган туура эмес ойго багынганда келип чыгат. Каар ачууболсо, адам өзүнө жакпаганды көрүп, аны өз эркине багындырууну каалаганда пайда болот. Алабарман акылсыздык болсо, өзүнүн түркойлүгүнөн эмне кылуу керектигин жана эмне кылуу керек эместигин билбөөдө турат. Туура эмес талкуулоо — бул демек туура эмес окуунун таасири менен туура эмес ой жүгүртүү.

Көксөөнү, ачууну жана алабарман акылсыздыкты ушул дүйнөнү үч оту деп аташат. Өзүнүн акылын жоготуп каалоосуна аркиндик берген адамды көксөөнүн жалыны күйгүзүп салат. Тирүү жандардын өмүрүнө кол салгандарды жана каарланып-ачуулангандарды ачуунун жалыны күйгүзүп салат. Жаңылып жүргөндү жана Будданын окуусун билбегенди акылсыз алабармандыктын оту күйгүзүп салат.

Акыйкатта бул дүйнөдө ар түрдүү оттор жалындап күйүп турат. Көксөөнүн оту, ачуунун оту, акылсыздыктын оту, жашоонун оту, картаюунун, оорунун, өлүмдүн оттору, ошондой эле тынчсыздануунун, кайгынын, кыйналуунун, азап тартуунун жана башка оттор жалындап күйүп турат. Турмуштук кумардын бул оттору адашып, жаңылгандарды эле күйгүзбөйт, алар башкаларды да кыйноого салып, дененин, тилдин жана жандын жаман иштерди жасоосун чакырат. Андан да бул

күйүктөрдөн улам пайда болгон ириң, башка адамдарга жугат жана аларды жамандыктын жолуна түртөт.

3. Көксөө өзүн канааттандыруу сезиминен келип чыгат, ачуу — канааттанбагандык сезимден, акылсыздык — таза эмес ойлордон пайда болот. Көксөө жеке өзүнчө чоң күнөө эмес болсо да, андан кутулуу жеңил эмес. Ачуу чоң күнөө болсо да, андан кутулуу оной. Акылсыздык болсо чоң күнөө жана андан кутулуу кыйын.

Ошондуктан адамдар өзүнө жакканды көрүп же укканда, туура ой жүгүртүп, өзүнө жакпаганды көргөндө чыдамкайлык деген курал менен куралданып, туура ойлонуусу керек, дал ошентип үч отту өчүрүүгө тийиш. Эгерде адамдар туура, таза жана ак ниет жанга ээ болсо, анда турмуштук кумарлар аларга белгисиз болот.

4. Көксөө, ачуу жана акылсыздык оорунун ысытмасына окшош. Кандай адам болбосун, эгерде анын ысытмасы болсо кандай кенен жана келишкен болмөдө жатпасын ал жөөлүп жаман уктайт.

Мына ушул турмуштук үч кумардан бошонгон адам, кыштын суук түнүндө да бариктен төшөлгөн төшөнчүдө тынч жана таттуу уктайт. Ал жаздын үп

Турмуштук кумарлар

түнүндө жана ыңгайсыз бөлмөдө да бейпил, таттуу уктайт.

Мына ушул турмуштук үч кумар бул дүйнөдөгү кайгы жана кыйналуунун башкы себеби болуп саналат. Бул кайгы жана кыйналууну, алдын-ала сактануу акыл жана жанды бир нукка топтоо менен токтотууга болот. Алдын ала сактануу көксөөнүн жаман касиеттеринен таза кармайт. Жанды туура бир нукка топтоо ачуунун кесепетинен, а акыл алабармандыктын терс касиетинен сактайт.

5. Адамдын каалоосунун чеги жок. Бул туздалган сууну ичип, суусунун кандыра албаган адамга окшош. Ал канча суу ичпесин, суусуну канбайт, кайрадан чанкоосу күчөй берет.

Адам өзүнүн каалоосун канааттандырууга умтулат, бирок анда канааттанбоо сезими күчөй берет, андан кыжырлануу сезими пайда болот.

Адам өзүнүн каалоосун канаттандыра албайт. Ал эмнени кааласа, аны ала албагандыктан кыйналат. Качан ал канааттанбай калганда, акылдан адашчудай абалга жетет.

Адамдар сарандыктан бири-бири менен талашат, алар ач көздүктөн бири-бири менен согушат. ач көздүктөн сокурланган падышалар, министрлер, ата жана балдар, агаиндер, эже-синдилер, достор бири-бири менен согушат жана бири-бирин өлтүрүшөт.

Ач көз, зыкымдыктан адам туура жолдон чыгып, алдап, ойнош күтүп, уурудук кыла баштайт. Кээде кылмыш менен кармалып, жазаланат жана кыйноо тартат.

Андан сырткары ал ач көздүктөн дене, тил жана жан боюнча күнөөлүү ишке барат. Ал бул дүйнөдө кыйналат, өлгөндөн кийин караңгылык каптаган дүйнөгө түшүп, ал жакта ар түрдүү кыйноолорго түшөт.

б. Ач көздүк – турмуштук кумардын эң башкысы, калган бардык кумарлар ага баш ийип турат.

Ач көздүк ным кыртышка окшош, турмуштук кумарлар өсүп чыкан. Ал ар түрдүү турмуштук кумарларды жаратат. Ач көздүк – бул жакшылыкты жеп коюучу мастан. Ал кандай жакшылык болбосун жок кылат.

Ач көздүк – гүлдүн ичине жашынып турган бул уулуу жылаан. Ал каалоо гүлүнө жакындагандын кимисин болбосун өлтүрөт. Ач көздүк – бул даракты чырмап алган лиана–мите (чырмоок өсүмдүк). Ал адамдын жанын чырмап алып, андагы жакшылыктын ширесин соруп алат. Ач көздүк – бул ибилис койгон нан. Ал нанды алган адамды ибилис жолуна азгырып кетет.

Турмуштук кумарлар

Эгерде ач итке кургап калган сөөктү канга боеп таштаса, ал ага ач көздүк менен өзүн таштайт, бирок аны кажып жатып чарчайт жана азапка батат. Дал ошондой эле ач көздүк адамдын жанын тойгузбайт.

Бир кесим эт үчүн күрөшүп, жырткычтар бирин-бири тытышат. Шамалдын жүрүшүнө каршы факел менен бараткан акылсыз адам, факелдин жалынынан өзү күйүп кетет. Дал ушул жырткычтардай же акылсыз адамдай, адамдар ач көздүктөн өздөрүнөн өздөрү жапа тарттырышат.

7. Ууланган жебе сырттан келе жатса, андан өзүндү коргоого болот, бирок ал өз ичинден келе жатса коргонуу мүмкүн эмес. Көксөө, ачуу, акылсыздык жана булардын кошулуусун ар түрдүү ооруларды чакыруучу ууланган төрт жебеге салыштырса болот.

Адамдын жан дүйнөсүндө көксөө, ачуу жана алабармандык турганда, адамдын тили калп айтат, ашыкча сөздү сүйлөйт, эки жүздөнөт жана кесирленет, а дене болсо тирүү жаныбарларды өлтүрөт, уурудук кылат жана ойнош күтүүгө берилет.

Жандын үч жаман кесирин, тилдин төрт жаман кесирин, дененин үч жаман кесирин он жамандык деп аташат.

Эгерде адам аң сезимдүү түрдө алдай баштаса, ал ар кандай жаман иш жасоого жөндөмдүү. Анткени ал жаман иш жасагандыктан, ал калп айтууга мажбур. Дал ошентип кылыгы туура эмести айткандыктан, ал беймарал жамандык жасай берет.

Ач көздүк, көксөө, коркуу жана ачуу акылсыздыктан келип чыгат. Кырсык жана балээ да акылсыздыктан келип чыгат. Акылсыздык акыйкатта бул дүйнөдөгү башкы жугуштуу кесепет, оору.

8. Турмуштук кумарлардан адам жаман иштерди жасайт. Жаман иштерден ал кыйналат. Турмуштук кумарлар, жаман иштер жана кыйналуу — бул тынымсыз токтобой айланган үч дөңгөлөк.

Бул айлануунун башталышы да, аягы да жок. Адам мына ушул айлануудан чыга албайт. Мына ушул айлампада айланып, адам кайра төрөлөт, бул дүйнөдөн башка дүйнөгө өтөт, андан үчүнчү дүйнөгө өтөт, аны кайра-кайра төрөлүүсү түгөнгүс түрдө улана берет.

Эгерде адам мына ошол түбөлүк айламpanyн айланасында жүрүп өлгөндөн кийин, анын сөөгүн бир жерге топтосо, ал бардык тоолордон бийик болоор эле. А эгерде эненин эмчегинен эмген бардык сүттү топтосо, деңиздердин кайсы биринен болсо да чоң болот эле.

Ошондуктан адамда Будданын табияты болсо да, ал турмуштук кумардын калың чаңынын астында жатат жана анын астынан ал чыга албайт. Будданын көрүнүп чыкпаган табияты болсо да, адамдарга ал жоктой сыяктанат, мына ошондуктан адамдын жаңылуусу чексиз.

2. АДАМ МҮНӨЗҮ

1. Адам мүнөзүн түшүнүү өтө кыйын. Бул аягы байкалбаган камыш токоюна окшош. Жырткычтардын мүнөзү адамдыкынан айырмаланып түшүнүктүүрөөк. Адамдарды мүнөзү боюнча төрткө бөлсө болот.

Биринчи катардагылар — бул кыйналуудагылар. Алар туура эмес окууну алып, өздөрүнүн денесин кыйноого салат.

Экинчи катардагылар — башкаларга зыян кылып, кыйноочу адамдар. Алар тирүү жаныбарларды өлтүрөт, урулук жана башка көп жаман иштерди жасайт.

Үчүнчү катардагылар — өздөрү кыйналган жана башкаларды кыйноого салган адамдар.

Төртүнчү катардагылар — өздөрү да кыйналбаган жана өзгөнү да кыйноого салбаган адамдар. Алар бейпилдикте жана тынчтыкта, каалоодон эркин жашашат. Будданын окуусун бек кармап, тирүү

жаныбарларды өлтүрбөйт, уурулук кылбайт жана жакшы иштерди жасайт.

2. Андан сырткары бул дүйнөдө адамдын үч түрү бар. Ташка жазылган жазуудай адамдар, кумга жазылган жазуудай адамдар, сууга жазылган жазуудай адамдардын түрү бар.

Ташка жазылган жазууга окшош адамдар, тез-тез ачууланат, алардын ачуусу узакка созулат, көпкө чейни өтпөйт, ташка жазылган жазуудай өчпөй тура турат.

Кумга жазылган жазууга окшош адамдар тез-тез ачууланат, бирок алардын ачуусу кумга жазылган жазуу тез эле өчкөндөй тез тарайт.

Сууга жазылган жазууга окшош адамдар сууга жазылган жазуу дароо агып кеткендей, башкаларды ушактап жамандабайт, жамандоону укса да, ага көңүл бурбайт, алардын жан дүйнөсүндө дайыма бейпилдик жана тынчтык өкүм сүрүп турат.

Адамдардын дагы үч түрү бар. Биринчи түрү — бул мүнөзү боюнча жөнөкөй адамдар, алар тез дүүлүгүп, женил ойлуу жана туруктуу эмес. Экинчи түрү — мүнөзү боюнча татаал. Алар жупуну жана момун, өтө абайлап жүрөт жана өзүнүн каалоосун көзөмөлгө ала алат. Адамдардын үчүнчү түрү мүнөзү боюнча өтө татаал, алар өздөрүндөгү бардык турмуштук кумарларды четтеткен, жок кылган.

Дүйнөдө ар түрдүү адамдар көп, алардын ар бирин түшүнүү кыйын. Будда гана алардын мүнөзүн түшүнүп, ар биринин мүнөзүнө жараша окута алат.

3. АДАМДЫН ЖАШООСУ

1. Адам өмүрү жөнүндө икая бар. Ал мындай. Бир адам кемеде төмөн сүзүп барат. Жээктен ага бир киши кыйкырат: "Сен төмөнгө көңүлдүү сүзүп баратасың. Бирок, жакшысы кайра ойлонуп көр. Төмөндө сени чоң толкундар, айлампалар, крокодилдер жана заардуу азезилдер жашаган жерлер күтүп турат. Сен өлүмгө кириптер болосун" — дейт.

Бул жерде дарыя, көңүлдүү ачууда өтүп жаткан жашоону билдирет. "Дарыяда көңүлдүү төмөн сүзүү" — өзүнө байланууну билдирет. "Чоң толкундар" — бул жашоо, азап жана ачуу, каарга толгон. "Айлампалар" — бул ырахатка батуу. "Крокодил жана заарлуу азезилдер жашаган жерлер" — бул күнөөгө батуу. "Жээктеги адам" — Будда.

Дагы бир икаяны угуп көрүңүз. Бир адам кылмыш жасап, качып жөнөйт. Артынан куугун жөнөтүшөт, алар ага жетип, бардык жолдорду тосуп алат. Торго түшүп калган качкын, бутунун астындагы кароосуз калган кудукту көрө калып, жүзүмдүн бутагы менен төмөн түшө баштайт. Бирок

төмөндө ал, оозун ачып турган уулуу жылаанды көрөт. Ал токтоп, кудуктун ортосунда асылып туруп калат. Көп өтпөй бутакты бекем кармап турган колдору талый баштайт. Ага кошул-ташыл болуп ак жана кара чычкан бутакты үстүнөн кемире баштайт.

Качан бутак кемирилип бүткөндө, качкын жылаандын ачылган оозуна түшөт. Ал башын көтөргөндө аарынын уясынан бир нече тамчы таттуу бал оозуна тамат. Ал коркунучта турганын унутуп, тамшанып балды жей баштайт.

Бул икаядагы "бир" деген адамдын жалгыздыгын билдирет, бул дүйнөдө төрөлгөн жана андан кийин өлүмгө дуушар болгон "куугундар" жана "уулуу жылан" — бул дене, ырахат алуунун булагы болгон. "Ташталган кудуктагы бутак" — бул демек адам өмүрү. "Кара жана ак эки чычкан" — убакыт. "Аары балынын тамчысы" — жашоонун ырахаты болуп эсептелет.

2. Дагы бир икаяны тыншап көрүңүз. Падыша сандыкка төрт уулуу жылаан салып, бир адамга аларды жакшы кагууга буйрук берет. Эгерде адам бир жылаандын ачуусуна тийип койсо, анда анын башы кесилерин ал эскертет. Мындай буйруктан корккон адам жылааны менен сандыкты таштап качып жөнөйт. Бул жөнүндө билген падыша беш кызматкерин артынан куугунга салат. Алар

Турмуштук кумарлар

алдоо менен качкынды падышага апкелүүнү чечишет. Бирок ал алданбай, андан ары качып жөнөйт. Бир айылга жетип, жашынуучу жай издей баштайт.

Мына ошол учурда асмандан айылда эч ким жашабаганын жана түндөсү бул жерге алты каракчы келерин качкынга эскерткен үн чыгат. Коркуп кеткен качкын, кыштакты таштап андан нары качып жөнөйт. Анын жолун ташкындаган дарыя тосуп калат. Дарыядан өтүп кетүү өтө кыйын. Бирок бул жээктеги коркунучту сезип, качкын кеме жасап, өтө чоң кыйынчылык менен наркы жээкке сүзүп өтүп, ал жерде биринчи жолу өзүн коопсуздукта сезет.

Бул жерде "төрт жылаандуу сандык" — төрт элементтен: жер, суу, от жана шамалдан турган денени билдирип, дене каалоонун булагы, жандын душманы. Ошондуктан адам мындай денеден качат. Беш кызматчы качкынды алдоону чечкен" беш элементти билдирет, адамдын денесин жана жанын түзгөн.

"Жашынуучу жай" — адамдын алты сезүү орга-

ны. А "алты каракчы" — алты сезүү органынын объектилери. Беш орган да коркунучта алпаратканын көргөн качкын, кайра качып жөнөйт. "Ташкындаган дарыя" анын жолун тоскон, турмуштук кумарлар жалбырттаган жашоону билдирет.

Будданын окуусунан кеме жасап, качкын турмуштук кумардын коркунучтуу жана терең дарыясынан өтүп, наркы жээкке жетип, бейпилдик жана тынчтык алды.

3. Дүйнөдө үч кырдаал, учур болот: качан эне баласын, бала энесин сактап куткара албай калганда, чоң өрт болгондо, чоң сел жүрүп, суу каптаганда жана ири талап-тоноого тушукканда. Бирок мындай учурда да кээде эне менен бала бири-бирине жардам бере алат.

Эне баласын, бала энесин куткарып кала албай турган үч башка учур бар. Бул картаюу коркунучунун алдында, ооруу коркунучунун алдында жана өлүм коркунучу келген учурда.

учурда.

Энесинин картайып баратканын көргөн бала, кантип энесин өзүнө алмаштыра алат? Ооруп жаткан баласына ыйлап жаткан эне, кантип оору баланы өзүнө алмаштыра алат? Качан бала өлүп баратканда же эне өлүп баратканда, алар эне жана бала болсо да бири-бирин алмаштыра албайт. Бири-бирин эне-

бала канчалык тереңдикте жакшы көрбөсүн, мындай учурда бири-бирине жардам бере албайт.

4. Бул дүйнөдө көптөгөн жаман иштерди жасаган Жексур өлгөндөн кийин тозокко түшөт, Тозоктун ээси Эмма: "Сен адамдар дүйнөсүндө болгонунда, үч периштени көрбөдүңбү?" – деп сурайт. "Жок, мен периштелерди көрбөдүм" – деп жооп берет.

"Таяк таянып араң баскан, ийилген карыларды көрдүңбү?". "Андай карылардын мен көбүн көрдүм". "Мына ушул периштелерди кезиктирип, сен түшүнбөдүң, сени да карылык күткөнүн, жана жакшы иштерди жасоого шашуу керектигин андабадың. Мына ошол үчүн сен бул жерде ушундай жазага тартыласың".

"Сен арыктап кеткендиктен караганга аяныч туудуруучу тешөктө жаткан оорулуу адамдарды көрбөдүңбү?" "Андай оорулардын аябай көбүн көрдүм". "Ооруп жаткан периштелерди көрүп сени да оору күтүп турганын түшүнбөдүң. Ошол үчүн сен тозокко түштүң".

"Сен алдында өлүп бараткан адамдарды көрдүңбү?" "Өлгөндөрдү мен өтө көп көрдүм". Баары өлүмгө дуушар болоорун окуткан периштелерге кезигип, сен түшүнбөдүң, сен да качандыр бир кезде өлүмгө дуушар болоорун, андыктан жакшы иштерди жасоого кам көрбөдүң. Мына ошол үчүн сени жазага

тартууда. Өзүндүн жасагандарын үчүн сен өзүн жооп бересиң.

5. Кисаготамада бир бай адамдын келининин жалгыз, кичинекей уулу курман болот. Башына түшкөн кайгыдан жаш эне акылдан азат. Ал баласынын муздак денесин көкүрөгүнө бекем кысып, сүйүктүү уулун дарылоочу дарыгер адамды издеп жөнөйт.

Эч ким ага жардам бере албады, баары кошо кайгырышты. Азиретинин бир окуучусу аны аяп, Джетавана аттуу окутуучуга барууну сунуштайт. Жаш эне баласы менен Азиретиге шашып жөнөйт.

Аялга көңүл кое карап, Азирети минтет: "Келиним, сенин балаңды дарылап сакайтуу үчүн, апийимдин уругу керек. Шаарга барып 4–5 дан алып кел. Бирок ал апийимдин үрөндөрү эч ким өлө элек үйдөн болсун" – дейт.

Кайгыдан акылы азган эне шаарга апийимдин уругун издеп жөнөйт. Апияймди ал дароо эле табат, бирок эч ким өлө элек үйдү эч таппай коет. Керектүү апийимдин уругун таппастан, ал Буддага кайрылып келет. Азиретинин тынч жана толук бейпилдикте отурганын көрүп, анын сөзү эмнени билдиргенин ал биринчи жолу түшүнөт. Ал уйкудан көзү ачылгандай болуп, акылы ордуна келет. Баласынын муздак денесин жерге көмүп, Азиретиге кайрылып келип, Анын окуучусу болуп калат.

4. АДАМДЫН ЧЫНЫГЫ ЖАШООСУ

1. Адамдар бул дүйнөдө бири-бирине кайдыгер жана бири-бирин сүйбөйт. Майда-чүйдөдөн бири-бири менен жанжалдашат, кыйналуу жана заарда жашашат, алардын жашоосу кырсык жана кыйналуунун айлампасы.

Алар абалына жана байлыгына карабай, акча жөнүндө гана ойлоп кыйналышат. Бирөөлөр акчасы болгондуктан, бирөөлөр акчасы жоктугунан кыйналат. Алар өздөрүнүн калоосун гана канааттандыруу жөнүндө ойлошот жана минут да бейпил тынчтанууну билишпейт.

Байлар – эгерде чарбасы болсо, чарбасы жөнүндө тынчсызданат, эгерде үйү болсо – үйү жөнүндө тынчсызданат. Алар эмнеси болсо жана эмнеге байланса баары үчүн тынчсызданат. Кырсыкка кабылып, кыйынчылыкка кезигип же өрттүн айынан колундагы байлыктан бүт ажырап, кыйноо тартышат жана өз өмүрүн кыйууга чейин барышат. Андан да өлүм жолуна алар жалгыздап барат, аларды эч ким коштобойт.

Кембагалдар болсо, эч нерсем жок деп кыйноого батат. Алар үйү, чарбасы болуусун каалайт. Каалоонун отунда күйүп жатып, алар денеси, жаны менен да чарчайт. Мына ошого байланыштуу өзүнө берилген өмүрдү жашай албай, эрте дүйнөдөн

кайтышат. Дүйнөдөгүнүн баары ага каршыдай туюлат. Өлүмдөн узак жолуна да алар жалгыз түшүп жөнөөгө мажбур.

2. Бул дүйнөдө беш жаман кесирлик бар. Биринчиден, дүйнөдөгүнүн баары, адамдан баштап жерде сойлогон куртка чейин, бири-бири менен дайыма душмандыкта жашайт. Күчтүүлөр алсызды кысмакка алат, а алсыздар күчтүүлөрдү алдайт. Алар бири-бирин кордоп, тарынтат.

Экинчиден, ата-эне жана балдар, агаиндер жана эже-синдилер, эр жана зайыптар, тууган жана жакындар алардын баарынын өздөрүнүн айныксыз кармап аткаруучу принциптери, бекем арежеси жок. Алар өздөрү жана өздөрүнүн каалоосунун гана камын көрөт. Алардын өз чындыгы жок. Алар бири-бирин алдашат, сөзү менен иши дал келбейт.

Үчүнчүдөн, баарынын жаман ойлору бар, нысаптын азгыры менен жашашат. Аял да, эркек да өзүнө берилген ролду аткарбайт. Мына ошондуктан алар бири-бири менен каршылашат, топ-топко бөлүнүп, кесирлүү кыянаттык иш жасашат.

Төртүнчүдөн, жакшы иш кылууну эч ким ойлобойт. Баары бири-бирине жаман үлгү көрсөтүп, начар иштерди жасашат, калп айтышат, пайдасыз сүйлөшөт, ушакташат, эки жүздөнөт жана бирин-бири кордошот. Бирин-бири урматтабай, ар бири

Турмуштук кумарлар

өзүн дүйнөдөгү эң маанилүү адам деп эсептейт жана керек болсо башканы кордогондон уялып койбойт.

Бешинчиден, бардык адамдар жалкоо, жакшы иштерди билбейт. Аларда ыраазылык билдирүү, парзды аткаруу сезими жок. Алар өздөрүнүн каалоосу менен гана жүрүп, башкаларга жагымсыздык пайда кылат, акыр аягында келип оор кылмыш жасоого барышат.

3. Адамдар бирин-бири урматтап, бири-бирине жардам берүүгө тийиш. Мындай кылуунун ордуна алар өздөрүнүн түккө турбаган кызыкчылыгы үчүн бирин-бири жек көрөт. Ошонун айынан кичинекей жанжалга себеп болуу, убагы менен чон жанжалга жана терең кеткен таарынычка алып келерин билишпейт.

Бул дүйнөдөгү душмандык эки тарапка тен зыян кылса да, дароо эле катарстрофага алып келбейт. Бирок жан дүйнөлөрдү уулайт, адамдын каарын кайнатат жана жанын өзгөртөт. Мына ушунун айынан, кайра-кайра төрөлүү уланып, адамдар бирин-бири кордоп, ушактайт жана бири-бирине кастык кыла баштайт.

Бул ач көздүктүн жана кумардын дүйнөсүндө адам жалгыз төрөлөт, жана жалгыз өлөт. Анын жасаган иштеринин кайырын өзүнөн башка эч ким көрбөйт, ал өзү жасаган ишине ылайык жазаны же сыйды алат.

Жакшылык жана жамандык үчүн ар башка кайрым көрсөтүлөт. Жакшылык үчүн адам бакыт алат, а жамандык үчүн – балээ да жок. Бул айныксыз акыйкат. Ар бир адам эмнеге татыктуу болсо, ошону алат.

4. Каалоосу, көнүмүш адаты жана кыйналууга бекем байланган адам убакыттын өтүшү менен мүңкүрөөгө, үмүтсүздүккө батат. Мына ошол терең үмүт куруган айласыздыкта алар өзүнүн ач көздүгүн канааттандырууга ык коюп жинденет, каары кайнайт, бири-бири менен жанжалдашат, ошонун айынан туура жолго түшө албайт, мөөнөтүнөн мурда дүйнөдөн кайтышат жана түбөлүк кыйналууга мажбур болушат.

Адамдардын мындай жашоосу жаратылыштын мыйзамына, жер жана асмандын мыйзамына туура келбейт. Ал сөзсүз түрдө кырсык алып келет, анан адамдар бул дүйнөдө да, тигил дүйнөдө да кыйналууга мажбур болушат.

Акыйкатта бул дүйнөдө баары агып, тез өзгөрөт, туруктуу жана ишенимдүү эч нерсе жок. Мына ушундай шартта баарынын ырахат-жыргалга берилүүсү өтө кайгылуу.

5. Бул дүйнөнүн реалдуу көрүнүшү ушундай. Адамдар бул дүйнөдө кыйналууда эч кандай жакшылык ишти эске алып койбой төрөлүшөт. Мына ошондуктан

Турмуштук кумарлар

бул дүйнөнүн мыйзамына ылайык өз иштеринин кайрымы үчүн андан бетер көбүрөөк кыйналууга кабылышат.

Өзү жөнүндө гана кам көргөн адам башкаларга жардам бербейт. Андайлар өздөрүнүн каалоосуна эрк берип, өздөрүнүн кумарларын жандырышат, андыктан кыйналышат, а ошол ишинин кайрымы үчүн дагы көп кыйналууга кабылышат.

Гүлдөө узакка созулбайт, ал дароо эле өтүп кетет. Бул дүйнөдө жыргалга батуу да тез эле өтүп кетет.

6. Ошондуктан адам турмуштук иштерди таштап, ден соолугу турганда туура жолго түшүп, өзүнө түбөлүк жашоо каалоосу керек. Туура жолдон артык жана жагымдуу эмне болушу мүмкүн?

Бирок адамдар жакшылык ишке жакшылык болоруна, туура иштер туура жолго алып барарына ишенбейт. Алар адам өлгөндөн кийин кайра төрөлүүсүнө да ишенбейт. Алар башкаларга жардам берүү бакыт алып келерине ишенбейт. Алар жакшылык менен жамандыкка тиешелүү нерселердин эч бирине ишенбейт.

Адамдар жаңылышат, алар туура окууну, жакшылыкты билишпейт. Алардын жан дүйнөсүндө караңгылык өкүм сүрүп, ийгилик жана жол болбоонун, бакыт жана кырсык алып келүүчү мыйзамдарды билишпейт.

Алар бүгүнкү жашоо үчүн гана кайгырып, ыйлап-сыктап өмүр сүрө беришет. Баары агат жана өзгөрөт, анткени дүйнөдө туруктуу эч нерсе жок. Мына ошондой деп адамдар кайгырууну гана билет. Алар туура окууга көңүл койбойт, терең ойлонбойт. Алар колу жетип турган жыргалга, ырахатка гана берилет. Алардын байлык жана дене ырахатын алуу азгырына берилүүсүнүн чеги жок.

7. Адамдар илгерки замандан бери жаңылуунун дүйнөсүндө, түбөлүк кооптонууда жана терең кыйналууда жашап келе жатат. Азыр да ал жаңылыштык уланууда. Бирок азыркы кезде алар Будданын окуусун үйрөнүүгө, билүүгө жана Ага ишенүүгө мүмкүнчүлүк алганы кандай жакшы.

Алар терең ойлонуп, жамандыктан четтеп, жакшылыкты тандап, Будданын окуусунун артынан түшүүгө тийиш.

Бактыга жараша азыр баарын Будданын окуусун билүүгө мүмкүнчүлүгү бар, ошондуктан баары Буддага ишенип, анын дүйнөсүндө төрөлүүнү каалоосу керек. Будданын окуусу менен таанышкандан кийин башкалар сымал, турмуштук кумарга алдырып, күнөө кылганга болбойт. Бир гана өзүндүн куткарылышынды гана каалап, чектелип калбастан, бул окууну жайылтып, башка адамдардын куткарылышын да каалоо керек.

V ГЛАВА

БУДДАНЫН КУТКАРЫЛУУСУ

1. БУДДАНЫН МИЛДЕТИ, ПАРЗДАРЫ

1. Адамдардын турмуштук кумардан бошонуусу өтө кыйын. Илгерки замандан бери алар жаңылышып, жаман иштерди жасап келет. Ошондуктан аларда Будданын табияты болсо да, аны ачыкка чыгара алышпайт.

Адамдардын табиятын жакшы билген Будда, байыркы заманда эле бодхисатва болууну чечип, Жогорку кайрымдуулук жана мээримдүүлүк менен адамдарды коркунучтан жана кыйналуудан арылта баштаган. Ал өз алдына көптөгөн милдеттерди коюп, маңдайына кандай оор сыноо түшпөсүн баарын жасоого ант берет.

а) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде менин дүйнөмдө төрөлгөн адамдар Будда боло албай жана көз ачылуу, тазарууга жетишпесе, мен да көзүмдү ачпаймын, арыбаймын.

б) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде менин жарыгым чектелүү болуп, дүйнөнүн бардык бурчтарына жетпесе, мен көзүмдү ачып, арыбаймын.

в) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде менин өмүрүм чектелип, жылдар менен саналса, мен көзүмдү ачып арыбаймын.

г) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн буддалары менин атымды даңктабаса, мен көзүмдү ачып, арыбаймын.

д) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде дүйнөнүн он өлкөсүнүн элдери окуума терең ишенип, менин дүйнөмдө төрөлгүсү келип, менин атымды он ирет кайталап айтып, менин дүйнөмдө төрөлө албаса, мен көзүмдү ачып, тазарбаймын.

е) Мен Будда болуп калсам да, бирок качан дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн адамдары менин окуумду кармоону чечип, көптөгөн жакшы иштерди жасап жана бүткүл жан дүйнөсү менен менин дүйнөмдө төрөлүүнү каалап, дүйнөдөн кайтканда эгерде мен анын алдына бардык улуу бодхисатвалардын курчоосунда чыкпасам, көзүмдү ачып, тазарбаймын.

ж) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн адамдары мен жөнүндө билип, жакшылыктын үрөнүн сепсе, менин дүйнөм жөнүндө кыялданып, анда төрөлүүнү бүткүл жүрөгү менен каалап, мына ошого жете албаса, мен көзүмдү ачып, тазарбаймын.

з) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде, ким болбосун менин дүйнөмдө төрөлүп, башка адамдарды окутуп, аларды көз ачылуу, арууга жетелеген жана улуу боорукерлик касиетке алып баруучу Будда боло албаса, мен көзүмдү ачып, арыбаймын.

и) Мен будда болуп калсам да, бирок эгерде дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн адамдары менин жарыгым менен жаратылган жан дүйнөсүнө бейпилдик орнотуп жана бул дүйнөдө эң жакшы болууну каалап жалындабаса, мен көзүмдү ачып, арыбаймын.

к) Мен Будда болуп калсам да, бирок эгерде дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн адамдары мен жөнүндө билип, жашоо жана өлүмдүн терең чындыктарын аңдап билбесе жана терең акылга ээ болбосо, мен көзүмдү ачып, арыбаймын.

Мен ушул милдеттерди мойнума аламын. Эгерде менин ушул бардык каалоолорум орундалбаса, мен көзүмдү ачып, арыбаймын. Жарыктын соолбогон булагы болуп калып, мен бардык өлкөлөрдү жаратамын, адамдарды жаңылуудан арылтып, аларга окуунун кенчин ачамын жана бардык жерде жакшылык жасаймын.

2. Мына ушул милдеттерди алгандан кийин, Будда узак убакыт бою сансыз жакшылык иштерди жасап, өзүнүн Аруу дүйнөсүн түзгөн, байыркы заманда

Будда болуп, азыр эми өзүнүн окуусун өзүнүн аруу дүйнөсүндө жайылтып айтууда.

Мына ошол Аруу дүйнөдө тазалык жана бейпилдик өкүм сүрүп турат. Бул жерде жаңылуу жок, мында көз ачылуу, тазарууда ырахат алуу бар. Бул дүйнөнүн жашоочуларынын каалоосу боюнча кийим да, тамак да жана кооз нерселер дароо пайда болот. Кымбат баалуу асылдардан турган дарактарды аралап мелүүн, жагымдуу шамал өткөндө асыл окууну айткан үн абаны толтуруп, бардык угуучулардын жан дүйнөсүн тазалайт.

Бул дүйнөдө жыпар жыттуу лотостордун ар түрдүүлөрү гүлдөйт. Ар бир гүлдө көптөгөн таажылар ар түрдүү түстө нур чалып турат. Ар бир түс Будданын акылын айтып, бардык угуучулардын бейпилдик жана тынчтык толуп турган Будданын жолуна алып барат.

3. Дүйнөнүн бардык он өлкөсүнүн буддалары ушул Будданын жакшы касиеттерин мактоого алат.

Ким болсо да ушул Будда жөнүндө билип, Ага кубануу менен ишенет жана Анын дүйнөсүндө төрөлөт.

Будданын куткарылуусу

Ким Будданын ошол дүйнөсүнө жетсе, ал олбөстүккө ээ болот, башкаларды куткарууга ниетин буруп, өзүн асыл ишке арнайт.

Мына ушундай каалоо менен жалындап, алар байлануулардан бошонот жана адам тирүүлүгүнүн бейопасыздыгын аңдап билишет. Турмуштун ар кандай байланууларынан эркин туруп, алар өздөргөнө эмес, башкаларга пайда алып келчү иштерди кыла баштайт, алардын үмүтүнө орток болуп, кыйналуусун тең белүшөт.

Бул дүйнө кыйналуу жана азап тартууга толо экенин алар билишет. Алар Будданын кайрымдуулугунун жана боорукерлигинин аягы да, чеги да жок экенин билишет. Алар өздөрү менен башкалардын ортосунда айырма таппайт. Алар таптакыр эркин. Кайда болбосун алга да, артка да барып, бирок алар Будданын мээримин жана бооркерлигин бурулган жерде калууну ылайык көрүшөт.

Ошондуктан ким болбосун Будда жөнүндө билип, жок дегенде бир жолу кубана Анын атын ичинде айтса, ал Будданын алкоосун алат. Эгерде ал кайрадан өлүм жана өмүр дүйнөсүнүн жалындап жаткан отуна алып бараткан болсо да, бардык адамдар будданын окуусун угуп, Анын окуусун кармоосу керек.

Эгерде адамдар чындыгында эле көз ачылуу, тазарууга жетүүнү кааласа, анда алар мына ушул Будданын жардамына кайрылуусу керек. Будданын жардамысыз, кадимки катардагы адамдын көз ачылуу, тазарууга жетүүсү кыйын.

4. Азыр Будда бизден алыста турат. Анын дүйнөсү өтө алыста болсо да, ким Ал жөнүндө ойлосо, Будда ошонун дилинде жашайт.

Эгерде бул Будданы жан дүйнөдө элестетип көрсө, Ал сансыз алтын нурлар менен жаркылдап, 84 миң бейне жана көрүнүштө көрүнөт. Ар бир бейне жана көрүнүш 84 миң түрлүү нур чачат. Ар бир нур Будда жөнүндө ойлогон адамга жарык берет жана аны эч качан таштап кетпейт.

Будданы карап, адам Анын жанын көрөт. Анын жаны Улуу мээримден башка эч нерсе эмес. Ал ким Ага ишенгендерди эле эмес, Ал жөнүндө унутуп калгандарды, Анын мээримдүүлүгү жөнүндө билбегендерди да куткарат.

Буддага ким ишенсе, Ал Өзү менен кошулуп кетүүгө мүмкүндүк берет. Эгерде Ал жөнүндө ойлосо, Ал ар бир адамдын жан дүйнөсүнө кире алат, анткени Ал өзү менен бардык предметтерди толтура алат.

Будданын куткарылуусу

Ошондуктан адам качан Будда жөнүндө ойлоп жатканда, анын жаны Будданын айкын бейнесин жана көрүнүшүнө ээ боло баштайт, ал өзү Будда боло баштайт.

Туура ишенимдеги жана асыл, абийирдүү адамдын жаны Будданын жаны деп ойлоо керек.

5. Будданын бейнеси көп түрлүү. Ар бир адамдын алдына, ошол адамдын Будданы түшүнүү жөндөмүнө жараша ал түшүнө ала турган бейнеле Будда көрүнөт. Будда өзү менен бүт дүйнөнү толтуруп турат, Анын аягы да, чеги да байкалбайт. Ага адам акылы жетпейт. Аны бүткүл ааламдан да, жаратылыштан да, ар бир адамдан да көрүүгө болот.

Ар бир киши өзүнчө Будданын атын кайталаса, Будданы көрө алат. Ал сөзсүз түрдө эки бодхисатванын коштоосунда келет.

Будда бардык дүйнөлөрдө турат, бирок Аны, Ага ишенгендер гана көрө алат.

Будданын шарттуу бейнеси менен кезигүү да адамга чоң бакыт алып келет. Ошондуктан чыныгы Будда менен жолугушуу андан да чоң, акыйкатта ченемсиз бакыт апкелет.

6. Мына ушул Будданын жан дүйнөсү Улуу мээрим жана акылдан башка эч нерсе эмес, ошондуктан Будда кимди болбосун куткара алат.

Адам өзүнүн акылсыздыгынан оор кылмыш жасап, жан дүйнөсүндө сугалактанып, каары кайнаган, жаман ойлуу, кесир сүйлөп калп айткан, кекирейип, тантып көп сүйлөгөн, өзүнүн денеси менен тирүү жаныбарларды өлтүргөн, уурулук кылып, жыргалга батууга берилген, башкача айтканда он жаман ишти жасаган, өзүнүн ушул жаман иш-аракеттери үчүн келечекте түбөлүк кыйналууга өкүм кылынган.

Качан ал өлүп баратканда ага жакшы досу келет да: "Сени кыйналуу күтүп турат, сен азыр Будда жөнүндө ойлой да албайсың. Анда жок дегенде Анын атын кайтала", деп айтат.

Эгерде ал үшүн топтоп, бир нече жолу Будданын атын кайталаса, анда ар бир кайталаганда андан оор күнөөлөрү алынып жана ал түгөнбөгөн жаңылуунун дүйнөсүнөн арылып чыгат.

Будданын куткарылуусу

Эгерде ал Будданын атын кайталаса, андан күнөө алынат жана ал жаңылуунун түгөнбөгөн дүйнөсүнөн бошотулат. Эгерде ал чын жүрөктөн сыйынса, күнөөсү андан да тез жуулат.

Акыйкатта Буддага ибадат кылган адам–апкак лотостой сулуу. Эки бодхисатва, Мээрим жана Акыл-эс анын коштоочусу болуп туура жолго салат жана Будданын дүйнөсүндө төрөлүүсүнө алып келет.

Ошондуктан бардык адамдар "Наму-Амида-Буцу" деген сөздү жатка билүүсү керек, бул "Буддага жан-дилим менен кызмат кылам" - дегенди билдирет. Бул сөздөрдү жаттап алуу, демек, Будданын атын жаттап алуу.

2. БАКТЫЛУУ ЖЕР

1. Будда чындыгында эле бар, жашайт жана өзүнүн Дхармасын окутууда. Анын дүйнөсүндө жашаган адамдар кыйналууну билбейт, алар ар бир күндү ырахатта өткөрүшөт. Мына ошондуктан ал дүйнө бейиш деп аталат.

Ал дүйнөдө асыл таштан жасалган жети көлмө бар, көлмөлөрдөгү суу тунук жана таза. Көлмөнүн түбүнө алтын төшөлгөн. Үстүндө чоң лотостор гүлдөп турат. Көгүлтүр лотостор көгүлтүр нур чачат, сары лотостор — сары нур, кызыл лотостор — кызыл

нур, ак лотостор — ак нур чачып турат. Алар айланасына жагымдуу жана таза жыт аңкытып турат.

Көлмөлөргө жакын жерде алтындан, күмүштөн, сапфирден жана хрусталдан жасалган төрт ак сарай турат. Аларда мөлтүр тунук сууга алып барган мрамордон жасалган тепкичтер бар. Башка жерлеринде тосмолор менен жээктелген, үстү жабылган жана асыл таштар менен кооздолгон тепкичтер өзөндөрдүн үстүнөн илинип турат.

Жогору асмандан мукам обон угулуп, жерди алтындай нурлар жарык кылып турат. Күнүнө асмандан алты жолу гүлдөр чачыратылып турат. Элдер ал гүлдөрдү кумураларга терип алышып, башка буддалардын дүйнөлөрүнө алып барышат жана мирриада буддаларга данташат.

2. Бул дүйнөнүн бакчаларында жагымдуу үндөр менен ак куулар, зымыр куштар, тоту куштар, кыркпуттар, калавинкалар жана башка түркүн куштар сайрап турушат. Алар жакшылыкты жана боорукерликти ырга кошуп, Будданын окуусун жайылтышып жүрүшөт.

Бул куштардын жагымдуу үндөрүн угуп жатып элдер Буддага сыйынышат, окуу жөнүндө ойлоп жана элдердин тынчтыкта, ынтымактыкта жашоосун тилешет. Бул ырларды уккандын баары Будданы

Будданын куткарылуусу

угуп жаткандай сезишип, Буддага болгон ишеничин бекемдейт, жаны сүйүнүчкө көөдөн толуп, башка дүйнөнүн жашоочулары менен достошууларын жаныртышат.

Асыл таштардан жасалган дарактардын жалбырактарын жана бири-бири менен туташкан жаркылдак конгуроолорду жаны шамал аралап өткөндө, ал конгуроолор өз-өзүнчө обондорду ойной башташат.

Бул обондорду угуп жатып, элдер Буддага сыйына башташат, Будданын окуусу жөнүндө ойлонушуп жана элдердин тынчтыкта, достукта жашоолорун тилешет.

3. Эмне үчүн бул дүйнөнүн Буддасын түгөнгүс жарыктын жана чексиз жашоонун Буддасы деп аташат? Анткени Будданын жарыгын олчоого болбойт. Ал анысы менен дүйнөнүн он өлкөлөрүндөгү бардык өлкөлөргө жарык берип турат жана ошондо да түгөнбөйт. Ал эми Анын өмүрү чексиз. Ошондуктан Аны ушундай аташат.

Бул дүйнөдө төрөлгөндөрдүн баары адашуу дүйнөсүнө кайрылып барышпайт. Алардын санынын да чеги жок.

Будданын жарыгына тунгандар, жаңы жашоого да чексиз өлчөмдө ойгонушат.

Эгер оозунда Будданын атын атап бир же жети күн жашаган адам өлүп баратса, анын алдында көп ыйыктардын коштоосунда Будда пайда болот. Ал адамдын жаны сөзсүз Будданын дүйнөсүндө кайрадан жаралат.

Эгер адам, Будда жөнүндө билип алып, Анын окуусуна ишенсе, ал Буддадар менен корголуп эң жогорку көз ачылууга, тазарууга жетишүүсү мүмкүн.

